

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Προπληρωτά

Ἐν Ἑλλάδι. . . Δρ. 10
Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ. . . Δρ. 25. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΒΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΣ»

Ἐν ἴδιῳ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἐκαστὸν φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Λήγοντος τοῦ Β' ἔτους τῆς «Ἐβδομάδος» παρακαλοῦνται ὅσοι τῶν κ.κ. συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ εἶνε τοιοῦτοι καὶ κατὰ τὸ προσεχές ἔτος, ν' ἀποστείλωσιν ἐγκαιρῶς τὴν συνδρομὴν των.

Ἐυελπιστοῦμεν ὅτι οἱ κ.κ. συνδρομηταί, εἰ τὰς προόδους τοῦ φύλλου παρακολουθοῦντες καὶ τὰς πρὸς τοῦτο θυσίας αὐτοῦ κατανοοῦντες, πεπεισμένοι ἤδη ἐκ πολλῶν λόγων, ὅτι ἡ «Ἐβδομάς», διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς ὁποίας κατεβλήθησαν ἀδρά κεφάλαια, δὲν ἀνήκει εἰς τὰ ἐφήμερα φύλλα, δὲν θὰ διαστάσῃ νὰ πληρώσῃ τὴν συνδρομὴν των, ἥτις δι' αὐτοὺς μὲν, καὶ τοιαύτη μάλιστα οὐσα, εὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, διὰ φύλλον ὁμῶς ἔχον ἐτήσιον προϋπολογισμόν ἐξ 25 χιλ. δραχμῶν, καὶ μὴ δεχόμενον γνωστοποιήσεις καὶ καταχωρίσεις ἐπὶ πληρωμῇ, οὐδ' ἄλλους ἐκτάκτους πόρους ἔχον, ἔταν προπληρόνηται, εἶνε σπουδαίος ὄρος προόδου.

Οἱ κ.κ. ἀνταποκρίται παρακαλοῦνται, ἔπως, πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους, καταστήσωσιν ἡμῖν γνωστὸν ἂν τις τῶν κ.κ. συνδρομητῶν δυστροπῆ εἰσέτι εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συνδρομῆς τοῦ λήγοντος ἔτους, ὅπως διακοπῆ ἢ περαιτέρω ἀποστολῇ. Πρὸς τούτοις παρακαλοῦνται ὅπως ἐν τῷ μέλλοντι μὴ δέχωνται νέους συνδρομητὰς ἀνευ προπληρωμῆς.

Ἐνεκα τῆς πρωτοφανοῦς σμικρότητος τῆς συνδρομῆς, ἡ καθ' ἑξαμηνίαν ἀπότισις αὐτῆς καθηργήθη. Ἐν τούτοις οἱ ἀπὸ τοῦ 1884 ἰδρυταὶ συνδρομηταὶ δύνανται προνομιτικῶς νὰ ποιήσωσιν αὐτῆς χρῆσιν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡμερολόγιον.
- Ἐπὶ τῶν ἐνεστῶτων.
- Ἡράν τοῦ Ἰσθμοῦ (Ἀπὸ Καλαβρύτων εἰς Ἀϊγίον. — Ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου κλ.)
- Δόξα καὶ Ἔρως (Μουσιστῆρμα).
- Ἔργα καὶ ἡμέραι.
- φιλολογικὰ, ἐπιστημονικὰ, καλλιτεχνικὰ.
- Ὁ ναὸς τοῦ Νικοδήμου (συνέχεια καὶ τέλος).
- Ἀπαντήσεις ἀνευ ἐρωτήσεων. (Ἡ πρώτη ἐκθεσις. — Καὶ ἄλλοι μέρτες τῆς ἐπιστήμης. — Τοῦ ἔργου τῶν νεκρῶν. — Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι κωμικιστῆται. — Ὁ Μιλάνος ὡς φιλανθρωπῆς).
- Ἐνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Λύσεις. — Λύται.
- Ἀλληλογραφία.

ἩΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Ναομ. τοῦ Προφήτου προφητεύσαντος ἐπὶ Ἰερουσαλῶν.
ΙΣΤΟΡΙΑ. 1827. Οἱ ἐν τῷ, παρὰ τὸν λιμένα τῆς Κρήτης Ἀγ. Νικόλαον, πύργω, ἔχθροι, παραδίδονται.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΕΣΤΩΤΩΝ

Ἄφ' οὗτου ὁ κόσμος ἀπαλλαγεί οὐχ ἡμερῶν φιλοσοφημάτων κατενόησεν, ὅτι τὰ πάντα γίνονται διὰ τῶν χρημάτων καὶ τὰ πάντα καταλήγουσιν εἰς χρήματα, δὲν ἐδίστασε ν' ἀνακηρύξῃ ὡς ἀξίωμα ἄξιον ν' ἀναγραφῆ εἰς σφραγίδα πάσης εὐγενείας, τὴν φράσιν: «τὰ πάντα διὰ τὰ χρήματα».

Μεγαλέμπορος δὲν θεωρεῖται σήμερον πλέον ὁ ἐνδύων τὴν Εὐρώπην σύμπασαν διὰ τοῦ βάμβακος τοῦ ἢ ὁ τρέφων αὐτὴν διὰ τοῦ σίτου αὐτοῦ, μεγαλέμπορος θεωρεῖται σήμερον ὁ ἐμπορευόμενος ἔθρη. Καὶ δὲν εἶνε μακρὰν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆ ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον θὰ γράφηται διπλογραφικῶς καὶ ἐπὶ βιβλίων, ὧν αἱ σελίδες θὰ φέρωσιν ὡς κεφαλίδας τὰ βαρυσήμαντα «δοῦναι καὶ λαβεῖν».

Κατὰ πόσον δὲ οἱ σωματέμποροι οὗτοι τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ γνωρίζουσι νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ συμφέρον αὐτῶν, ἀποδεικνύει ἡ ἐκτακτος πρὸς τὴν Βουλγαρίαν στοργή, ἡ μυθώδης ὑπερτίμησις τῶν προτερημάτων της καὶ ἡ σκληρὰ ὑποτίμησις παντὸς Σερβικοῦ.

Ἀκούσατε τὴν Ἀγγλικὴν «Ἠχώ» τῆς 1 Δεκεμβρίου.

«Ἡ Σερβία πρέπει νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπάρχῃ ὡς ἴδιον ἔθνος· πρέπει νὰ συγχωνευθῇ εἰς τὴν Μεγάλην Βουλγαρίαν. Ὁ λαὸς τῆς Βουλγαρίας ἀκολουθῶν ἐν ἔνοστικτον ὅπερ ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύσις ἐνεφύσησεν εἰς τὰ στήθη αὐτοῦ καὶ ἔχον κοινὴν καταγωγὴν, ὀργᾶ πρὸς ἐνωσιν καὶ κοινὴν τύχην. Ὅταν οἱ Βούλγαροι κατέστησαν τὰς ἐπιθυμίας των πράγματα, οἱ Σέρβοι μὲ κακοποιῶν πνεῦμα καὶ μὲ ἀδελφοκτόνους χεῖρας εἰσέβαλον εἰς τὰ Βουλγαρικὰ ἐδάφη διὰ νὰ τιμωρήσωσι μὲ πῦρ καὶ μὲ σίδηρον τοὺς γείτονάς των, διότι ἐτόλμησαν νὰ γίνωσιν ἠνωμένοι καὶ ἐλεύθεροι. . . . Ἡ Σερβία ἐνίκηθη καὶ ὑπέπεσεν εἰς δυσμένειαν. . . Ἡ Σερβία τὸρα θὰ σταῇ αἶμα ἐξ ὀλων τῶν πόρων της· ἡ Σερβία θὰ θάψῃ πολλοὺς νεκρούς· ἡ Σερβία θὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα τοῦ ανοήτου πολέμου της καὶ τὰ τῆς ἐξυβρισθείσης Βουλγαρικῆς φυλῆς· θὰ ὑποφέρῃ τοὺς πόνους τῆς ἀποτυχίας της καὶ θὰ δακτυλοδεικτῆται ἐπὶ χρόνους, ἂν ὄχι ἐπὶ αἰῶνας, μετὰ οἴκτου καὶ περιφρονήσεως».

Ἀκούσατε καὶ τὴν περιβόητον Pall Mall-Gazette τῆς 2 Δεκεμβρίου ἐν ἀρθρῷ αὐτῆς ὑπὸ τῷ τίτλῳ «Ἡ θριαμβεύουσα Βουλγαρία».

«Καὶ ἐνόμισαν ὅτι ἦτο ὄνος τὸν ὅποιον κάθε ἀνθρώπος θὰ ἠδύνατο νὰ ραβδίξῃ! . . . ἀλλ' ἡμέραν τινα ἕνας ἀδιάντροπος χοιροβοσκὸς ἤρχισε νὰ ἐνοχλῇ τὸ ὑπομονητικὸν ζῶον, καὶ ἰδοὺ, ἦτο λέων μετημφισμένος μὲ δέρμα γαδάρου. Μὲ ἐν πῆδημα ὤρμησε κατὰ τοῦ χοιροβοσκοῦ, τὸν ἔρριψε κάτω, καὶ ἤρχισε νὰ τὸν καταβροχθίζῃ, ὅταν πολλοὶ γείτονες ἤλθον πρὸς βοήθειάν του· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐγγίσῃ τὸν μετημφισμένον λέοντα. Αὕτη ἐν συντόμῳ εἶνε ὅλη ἡ ἱστορία τοῦ τελευταίου πολέμου τοῦ Αἴμου».

Ἀφοῦ δὲ ἐπισωρεῖ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ «ἐστεμμένου κακούργου» παντὸς εἶδους ὕβρεις καὶ ὀνειδισμοὺς λέγει καὶ τὰ ἑξῆς.

«Ἀλλὰ θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐν καλὸν ἀποτέλεσμα· εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Μιλάνος θὰ παύσῃ νὰ εἶνε Μιλάνος ὁ βασιλεὺς καὶ θὰ ἐπιζήσῃ ἀπλῶς ὡς Μιλάνος ὁ ἐγκληματίας, ὡς αἰσχρὸν καὶ δειλὸν ὄργανον τῆς Αὐστριακῆς πολιτικῆς».

Ἐάν τις λοιπὸν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰνωτέρω ἄτινα χαρακτηρίζουσι τὴν Ἀγγλικὴν θέλησιν καὶ ὁμόφωνον γνώμην—διότι τὸ ἔχειν πολλὰς γνώμας διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα εἶνε ἰδικὸν μας· προνόμιον—ἐάν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκδηλωθείσας διαθέσεις πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν δυνάμεων, πείθεται ὅτι οὔτε αἱ τοιχοκολήσεις τῶν ἐφέντιδων Λεμπιπ καὶ Γαδβάν, οὔτε αἱ ἐν τοῖς τηλεγραφήμασι 100 χιλιάδες στρατιωτῶν τοῦ Ταχέρ, πασα οὔτε αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Μετζέτ πασα θὰ ἐπαναφέρωσι τὸ πρῆξι καθεστῶς ἐν τῇ ὑπὸ τοὺς Βουλγάρους Θράκη.

Οὐχὶ μὲ τεσσαράκοντα, ὅπως εὐρέθησαν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὀδοῦντα λοχησμοὺς, ἀπαντας εἰς τὸ στήθος, ἂν εὐρεθῶσιν οἱ Σέρβοι ἀξιωματικοὶ θὰ θεωρῶνται δειλοί, διότι τοιοῦτους τοὺς θέλει ἡ Εὐρώπη, οἱ δὲ Βούλγαροι θὰ ἐξυμῶνται ὡς ἥρωες. Ἡ Σερβία προσεγράφη καὶ ἡ Βουλγαρία ὠνομάσθη τὸ Πεδεμόντιον τοῦ Αἴμου καὶ τοῦτο ὅπως ἀθρόβως ὠνομάσθη ὁ Ἀλέξανδρος νέος Βίκτωρ Ἐμμανουήλ ἂν οὐχὶ ἀκόμη Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών!

Εὐρίσκει ἀρὰ γε ἡ κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κολωνίας» μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ἐτοιμαζομένη νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπικράτεια, τὸ ἀνωτέρω καταφανές ἤδη καὶ ἀκατάσχετον ρεῖμα εὐνοῦν πρὸς οὐριοδρομίαν!

Παρασκευὴ 29 Νοεμβρίου.

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Γ.

Από Καλαβρύτων εις Αίγιον. — Η Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου.

Η από Καλαβρύτων εις Αίγιον απόστασις, διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ, δὲν υπερβαίνει τὰς ὀκτώ ὥρας. Ἐὰν τὸ οὐδέτερον εἶδος ὑπῆρχεν ὡς προσδιορισμὸς ὀδικῶν ἐργασιῶν, θὰ ἔλεγον ὅτι, ἢ ἀπὸ Καλαβρύτων εις Αἶγιον ἀγούσα εἶναι ὁδὸς οὐδετέρα, ὅτε ἀμαξιτός, ὅτε ἐντελὸς φυσική. Ἀπὸ τῆς πλοῦτος τῶν Καλαβρύτων ἄχρι σημείου τινός, καὶ ἀπὸ τῆς πλοῦτος τοῦ Αἴγιου, ἄχρι ἐτέρου σημείου ἢ ὁδὸς ἐχαράχθη, ἐσκάφη καὶ, ἂν δὲν σφαλῶμαι, εἰς τινὰ τμήματα καὶ ἐπεχαικώθη. Τὸ μέγα ὅμως διάστημα τῆς ὁδοῦ τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἀμαξιτῶν σημείων μεσολαβοῦν εἶναι ἀκατασκευάστον, οὕτω δὲ ἢ ἀμαξία δὲν λειτουργεῖ, καὶ συγκοινωνία κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὑφίσταται. Ἐπὶ τῶν νῶτων τῶν ἡμιόνων ἐξακολουθεῖ καὶ ἤδη δ' ἀγρότης μεταφέρειν ἐκ τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ χωρίου τὰ προϊόντ' αὐτῆς ἐργασίας του. Τὰ ἡμιτελῆ τμήματα τῆς ὁδοῦ εἶτε κακῶς κατασκευασθέντα, εἶτε ἀτελῶς στρωθέντα καὶ ἀτελέστερον συντηρούμενα, φθείρονται ὁσημέραι. Ἐλπίς οὐδεμία ὑποφάσκει νὰ περατωθῶσι καὶ τὰ μῆκρ' ἀρξάμενα ἔργα πρὸς ἔνωσιν τῶν δύο συντελεσθέντων ὁποσδήποτε τμημάτων. Οὕτω αἱ πόλεις μένουσιν ἄνευ ἀμαξιτῆς συγκοινωνίας τὰ δύο τεχνικὰ τμήματα καταστρέφονται βαθμηδόν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ταξιδεύουσιν καὶ πάλιν διὰ μέσου ἀβάτων ὁρέων καὶ χαραδρῶν, ἀφοῦ ἐγεύθησαν ἄκρῳ δακτύλῳ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. Τὸ ἄστοπον τοῦτο παρετήρησα πολλάκις κατὰ τὴν κοπιώδη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον ἐκδρομῆ μου. Μοὶ συνέβη μάλιστα νὰ ἴδω ἀμαξιτὸς ὁδοῦ, δι' ἧς ἐδαπανήθησαν πεντακοσίου καὶ ἐξακοσίου χιλιάδες δραχμῶν καὶ αἰτίνες δὲν παραδίδονται εἰς κυκλοφορίαν, εἶτε διότι εἶχε διακοπή ἢ κατασκευὴ μεσολαβοῦντος μικροῦ τεμαχίου, εἶτε διότι δὲν εἶχε ζευχθῆ διὰ γέφυρας μικρὰς βυαλίον τι ἢ χεῖμαρρος.

Εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ὑπάγεται, μετὰ τῆς Λαύρας, καὶ ἡ εὐκλεῆς μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου. Ἀκολουθῶν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Βουραϊκοῦ ποταμοῦ ἔφθασα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, εἰς τὰ Ἴγκατα καὶ τὰς ὄπας τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἡ μονή, ἐκ τούτου ὀνομασθέντα καὶ τοῦ Σπηλαίου. Ἐπὸ θῶν ζωήδ' νὰ τὴν ἐπισκεφθῶ. Ἡ φήμη περιέγει τὸ ὄνομα τῆς, ἢ δὲ ἱστορία τῆς Ἐπαναστάσεως ἀφιέρει εὐφήμους σελίδας ἐξαιρούσα τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἠρωισμόν τῶν καλογέρων τοῦ Μ. Σπηλαίου, οἵτινες εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἰβραήμ, ὅπως παραδώσωσι παρα-

χρῆμα τὴν μονὴν καὶ τὰ ὄπλα, ἀπήντησαν ὑπερηφάνως ὡς ἀληθεῖς Σπαρτιάται «Μολὼν λαβέ». Οἱ καλόγηροι ὀπλισθήσαν, μετὰ τοῦτο ἤγειραν ἐν σπουδῇ πολεμικοὺς πύργους εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καθέτου βράχου, ἐν ᾧ εὐρηται ἡ μονή, καὶ προσευχηθέντες ἐν κοινῷ ἀπήλθον πάνοπλοι ἐκεῖ ἀναμένοντες ἀπτόητος τοὺς Τούρκους. Ὁρμησε λυσσαδῶς ὁ Ἰβραήμης κατὰ τῆς μονῆς καὶ τῶν καλογέρων ἄλλ' οἱ καλόγηροι ὑπὸ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος τὴν θεῖαν φωνήν, ἐκεραυνοῦσαν τοὺς ἐσθρομῶντας, καὶ κατασχυμένοι ἀπεχώρησεν ὁ Ἰβραήμης, ἀφελὲς πλείστους νεκροὺς εἰς τὰ περίεξ ὑψώματα τῆς μονῆς. Οἱ πύργοι σώζονται ἔτι, ἀλλ' οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν ἀπέθανον. Ζῆ ὅμως τὸ κλέος τῆς ἀμύνης ἐκείνης, καὶ ὁ ἀνερχόμενος τὴν κοπιώδη πρὸς τὴν μονὴν τρέβον καὶ θεῶν ὑπερκαίμενα τὰ λειψάνα ἐκεῖνα τῶν προμαχώνων προσφανεῖ εὐγνωμόνως τὰς σκιὰς τῶν ἀγωνισαμένων εὐρύτατα καὶ πατριωτικώτατα τὸν κολῶν ἀγῶνα, καὶ ἐπιστεφάντων διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸ καθήκον, εἰς δ' ἡ Θρησκεία καὶ ἡ Πολιτεία τοὺς εἶχε τάξει.

Γραφικὴ εἶναι ἡ θεωρία τοῦ Μ. Σπηλαίου. Πρέπει τις ὅμως νὰ βαδίσῃ πολὺ πρὸς τὴν βᾶσιν τοῦ βράχου ὅπως κατορθώσῃ νὰ ἴδῃ τὰ ξυλοπαγῆ κελιά τῶν καλογέρων, καθόσον φυσικῶς ἡ μονὴ ὑψοῦται ἐντὸς κοιλάδος οἰοει, βράχον ὑψηλότατον ἐχούσης πρὸς ἀνατολὰς, κήπους χλοερὸς ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς χωματίνης κλιτύος, καὶ βράχους πρὸς βορρᾶν καὶ μεσημβρίαν. Ὁ βλέπων ἐξαιφνης, καὶ πόρρωθεν τὴν μονὴν τοῦ Σπηλαίου καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐκστάσεως. Εἰς τὴν κεραμύχρον ἐπιφάνειαν τοῦ καθέτου βράχου φαίνονται προσπεφυκῶτα κελιά εἰς ὑψιστον αἰρόμενα ὑψος, πολύχρωμα, ἀτάκτου ῥυθμοῦ, ἐκτάσεως καὶ μήκους. Τὸ ἄτακτον ἐν τούτοις τῆς οἰκοδομῆς, καὶ τῶν χρωμάτων ἢ πλήρης ἀντίθεσις, ἀποτελεῖ ἐναρμόνιον τι ὅλον καθηδόνον τὸ βλέμμα, θαμβούμενον πολλάκις, ὅτε αἱ ἀκτίνες τοῦ πρὸς τὴν δύσιν πλησιάζοντος ἡλίου, πίπτουσαι πλαγίως ἐπὶ τῶν ὑάλων τῆς μονῆς, μεταβάλλουσι τὸν ζῦλινον ἐκεῖνον ὄγκον εἰς παμμέγεθες κάτοπτρον ἀκτινοδόλον.

Ἡ θεμελίωσις τῆς μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου πλανᾶται εἰς θρησκευτικὰς καὶ ὑπερφυσικὰς παραδόσεις τοῦ Γ' ἢ Δ' μ.Χ. αἰῶνος. Ἀξιοσημειωτὸν εἶναι ὅτι κατὰ τοὺς καλογέρους πᾶσῶν τῶν μονῶν, ἢ ἀρχῇ καὶ ἡ θεμελίωσις πάντων τῶν μοναστηρίων ἀνάγεται εἰς θαῦμα ἐκπληκτικὸν καὶ ἀπροσδόκητον. Τοῦ κανόνος τούτου

δὲν ἐξῆρέθη οὐδ' ἡ μονὴ τοῦ Μ. Σπηλαίου. Εἶναι τι ὄντως ἀξιοπαρατήρητον τὸ σπήλαιον ἐν ᾧ κατέφυγον καὶ ἐμόναζον τοὺς πρώτους αἰῶνας τράχει, ἀλλ' ἐνάρετοι ἀσκηταί. Ἡ Ἐκκλησία εὐρηται ἐντὸς φυσικοῦ σπηλαίου σκοτεινοτάτου. Τὰς ὄπας καὶ τὰ χάσματα τοῦ βράχου μετέβαλον, οἱ πάλαι καλόγηροι εἰς εὐκτηρίους οἴκους, ἐν οἷς λειτουργοῦσι, καὶ σήμερον ἔτι ἀνὰ πᾶσαν Κυριακὴν. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐντὸς τῶν χασμάτων ἐκεῖνων εἶναι ἀφορητῶς πνιγρὰ· οὐδεμία κυκλοφορία ἀέρος ὑπάρχει· ὁ κλιόμενος λίβανος πυκνοὶ ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν ναίσκων, τὸ δὲ σκότος εἶνε ψηλαφῆτόν. Ὅτε εἰσῆλθον εἰς ἐν τῶν παρεκκλήσιων ἐκεῖνων, κατελήφθην ὑπὸ λιποθυμίας καὶ ἔσπευσα ἐν τάχει νὰ ἐξέλθω ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν καλογέρου κρατοῦντος λαμπάδα ὅπως φωτίσῃ τὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα ἄδυτα. Ἄνευ ὀδηγοῦ ὁ ξένος χάνεται ἐντελῶς ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν τοῦ σπηλαίου ἐλιγμῶν, ἐνθα μόλις προφθάνει νὰ εἰσδύσῃ ζωογόνος ἀήρ, καὶ ὅπου εἶναι ἀγνωστον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Εἰς τὴν μονὴν τοῦ Μ. Σπηλαίου σώζεται κηροπλάστος εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, μία ἐκ τῶν τριῶν, ἧς ἱστοροῦσιν ὅτι ἔπλασεν ἐκ μαστίχης καὶ κηροῦ ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκάς. Ἄν δὲν σφαλῶμαι, αἱ δύο ἕτεροι εἰκόνες, τὰ κηροπλάστα μᾶλλον, εὐρηται ἢ μὲν εἰς τι τῶν Ῥωσικῶν ἐν Κιέβῳ μοναστηρίων, ἢ δὲ εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ μονὴν τοῦ Κιττίου, νομίζω. Εἶδον τὴν ἐν Μ. Σπηλαίῳ σεπτήν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. Εἶναι παμμέλαινα, τὰ δὲ προέχοντα κηροπλάστα χαρακτηριστικὰ φέρουσι τὸν τύπον τῆς ἐπιρροῆς τοῦ χρόνου, τῆς ὑγρασίας καὶ συνεπῶς τῆς φθορᾶς. Ἡ μονὴ ἔχει καὶ πενιχρὰν βιβλιοθήκην σπανίως ἀνοιγομένην. Ἐπεθύμου νὰ ἐβλεπὸν τοὺς μοναχοὺς τοῦ Μ. Σπηλαίου ἱλαρωτέρους τὰς ὄψεις, καὶ μᾶλλον προσηνεῖς πρὸς τοὺς ξένους. Αἱ ἐντυπώσεις μου δὲν ὑπῆρξαν εὐάρεστοι ἐκ τῆς βραχυτάτης ἐν τῇ μονῇ διατριβῆς μου, ὅτε δὲ ἐπεσεφθῆν τὸ μικρὸν ἀποτέρο κείμενον νεκροταφεῖον καὶ εἶδον ἐντὸς τῆς νεοδημητοῦ ὀστεοθήκης εὐτάκτως τεταγμένα κρανία καὶ ἀνθρώπινα ὀστά ἢ πόρησα πῶς ἢ φοβερά ἄλλ' ἀληθῆς αὕτη ἐμφανίσις τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος δὲν ἐμπνέει εἰς τοὺς καλογέρους αἰσθηματὰ ἡραμώτερα καὶ βαθεῖαν περιφρόνησιν πρὸς τὰ πάθη τοῦ ἐγώτισμου καὶ τὴν διψάν τοῦ χρυσοῦ, ἢ κτήσις τοῦ ὁποίου δὲν ὑπηρετεῖ βεβαίως τὸν σκοπὸν τῶν μονῶν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς, ὑπερῆς ἐχωρίσθησαν τοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ

χωρισθῶσι τῶν παθῶν του, οἱ ἀγιοὶ πατέρες τῶν εὐαγῶν τοῦ κράτους μονῶν.

Εἰς τὰ κάθυρα ὑπάγει τοῦ Μ. Σπηλαίου ζῶσιν ἀπὸ ἐτῶν καθειργμένοι ὁ Ἄγγελος καὶ ὁ Σταμάτης τὰ σπλάγχνα τῶν ὁποίων κατατρώγει ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ γενναῖον τοῦ Βάχου ποτόν. Ὁ Σταμάτης καὶ ὁ Ἄγγελος εἰσι κολοσιατοὶ ζύλινοι πίθοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἡρακλῆς αὐτὸς δύναται νὰ εὐρὴ ἀσφαλῆ θάνατον. Ὁ «Σταμάτης» μάλιστα εἶναι τι τερατώδες. Ἀμφιβάλλω ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πίθος μεγαλειότερος αἱ διαστάσεις τοῦ «Σταμάτη» εἰσὶν ἐκπληκτικαὶ ἢ δὲ θεὰ τοῦ θὰ ἐπλήρου ἀγαλλιασεως καὶ εὐφροσύνης τὸν δεδοκιμασμένον μέθυσον ὅστις κολλῶν τὰ χεῖλη αὐτοῦ εἰς τὸν παχύν κρουόν τοῦ πίθου καὶ ἀπορροφῶν εὐλαβῶς τὸ ψυχωφελὲς ἐκεῖνο ἀγίασμα, ἠδύνατο, πεποιοῦτως νὰ ἐκφωνήσῃ ἐν ἐκστάσει «Νὺν ἀπολύεις τὸν δούλον σου, δέσποτα».

Εἰς τὴν μονὴν ζῆ ἐτι ἐσχατόγηρος καὶ εἰς μοναχὸς τουρκομάχος. Ἔσπευσα νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἄμα μαθὼν ὅτι εὐδοκεῖ, κατ' ἐξαιρέσιν, νὰ με δεχθῆ. Τὸν ἔυρον κατήμενον ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἄστονον, ἀναμικρὸν, ἀκίνητον. Ἠπάσθην τὴν ψυχρὰν καὶ ὀστεώδη χεῖρά του· ἐλάλησα αὐτῷ περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης, ἢν οἱ νεώτεροι ὀφείλομεν πρὸς τοὺς στρατιώτας τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως, καὶ περὶ τῶν ἐπιπέδων, ἧς τρέφομεν ὅπως πρῶτον καὶ ἡμεῖς τι ἂν οὐχὶ ἐφάμιλλον ἐκεῖνων, τοὐλάχιστον μάρτυρον τὴν πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν ὑψηλῶν καθήκοντων, ἀτίνα βαρυνουσιν ἐπὶ τῆς νέας γενεᾶς τῆς Πατρίδος. Ὁ σεβάσιμος τουρκομάχος μοναχὸς με ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, ὁ δὲ ἡμίθεστος ὀφθαλμὸς του ἀνέδωκε σπινθήρας ὅτε ἀνέμνησα αὐτῷ τὸν Ἰβραήμ καὶ τὸ πολυδάκρυ δράμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Λαθῶν ἐκράτουν τὴν κατὰ ψυχρὸν χεῖρά του, καὶ ὅτε, ἐν τῇ ζέσει τοῦ διαλόγου, ἀφῆθη εἰς ὀρμητικὰς ἐκδηλώσεις θαυμασμοῦ πρὸς τοὺς ἀνδρας τοῦ ἀγῶνος, τράμος ἐλαφρὸς συνετάραξε τὴν χεῖρα τοῦ καλογέρου. Ἐπασχεν ἴσως ἢ ἐνεθουσία εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν ὠραίων χρόνων τῆς Πατρίδος καὶ τῶν υἱῶν τῆς; Θὰ τῆρησά πάντοτε ζωηρὰν καὶ εὐλαβῆ τὴν μνήμην τοῦ μαχητοῦ. Πιθανῶς τὴν ὥραν ταύτην δὲν ζῆ πλέον. Ἄλλ' ἔζησε βεβαίως. Τὸ δυστύχημα καὶ τὸ ὄνειδος εἶναι νὰ ἀποθνήσκῃ τις χωρὶς νὰ ἐργασθῆ καὶ χωρὶς νὰ ζῆσῃ, καίτοι ζῆσας.....

Περὶ ὥραν 3ην μ. μ. ἔδλον τὸν ἰσχυρὸν καύσωνα ἀνεχώρησα ἐκ τῆς μονῆς μὴ θέλων νὰ βαρύνω τοὺς καλογέρους, καίτοι οὐδὲ 24 πλήρεις ὥρας διατρίψας παρ' αὐτοῖς. Ἐθαύμασα τὴν καρτερίαν τῆς ῥινὸς τῶν ἁγίων πατέρων. Μονονοῦχὶ ὑπολαμβάνουσιν ἀμβροσίας ἄρωμα τὴν ἐκ τῶν διαδρόμων καὶ τῶν ὀχετῶν ἐκπεμπομένην ἀφρόρην δυσωδίαν. Ἐὰν ἢ ἀπάθεια αὕτη σκοπῆ νὰ τυραννήσῃ καὶ νὰ δαμάσῃ τὰς αἰσθησεις τῶν ἁγίων πατέρων, σκοπίμως δὲ παραμελήσῃ ὁ στοιχειωδέστερος τῆς ὑγιεινῆς ὁρος, ἤθελον

συμβουλεύσει ἀντὶ τούτου νὰ καταφεύγωσιν οἱ μοναχοὶ εἰς ἄλλα μέσα, τὴν ἐργασίαν λ. χ. Ὁ μεμολυσμένος ἀήρ, νομίζω, δὲν συντρέχει εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου βασιλείας. Τούναντίον, ἢ δαφιλῆς ἀκαθαρσία καὶ τὸ σκαιὸν τῶν μοναχῶν ζημιουσι τὴν ῥῆμιν τῆς σεβασίας καὶ πλουσιωτάτης μονῆς τοῦ Μ. Σπηλαίου, ἧτις φαίνεται δὲν παρέχει πλέον ἀσυλον εἰς καλογέρους κατανοοῦντας τὸ ὕψος τοῦ σχήματος, ὅπερ ἔθελουσίως περιεβλήθησαν.

Ἡ πλατάνος τῆς Κλαπατσούνας.

Ἀμφιβάλλω ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πλατάνος, ὁ κορμὸς τῆς ὁποίας νὰ παρουσιάζῃ τὰς διαστάσεις τῆς πλατάνου τῆς Κλαπατσούνας. Συνέπεσε νὰ ἴδω τὰς μεγαλειτέρας τοῦ τόπου πλατάνους. Εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν ἐθαύμασα μετὰ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀκμῆς τῆς φυτείας καὶ τὸ μέγεθος τῶν φυομένων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Πηνειοῦ πλατάνων. Εἶδον βραδύτερον τὴν πλατάνον τοῦ Αἴγιου, ἀξιοσημειωτὸν ἀληθῶς· ἐν πεποιθήσει ὅμως δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἡ πλατάνος τῆς Κλαπατσούνας εἶναι τι ἀξιοθαύμαστον, ἂν δὲ δὲν εἶναι τὸ ἀρχαιότερον ἐν Ἑλλάδι δένδρον, βεβαίως εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ τῶν μᾶλλον περιέργων.

Περὶ τῆς πλατάνου τῆς Κλαπατσούνας εἶχον ἀκούσει πολλὰ. Ἰδίως μοὶ εἶχε προξενήσει αἰσθησὶν ἢ ἐπανειλημμένη βεβαίως εἶναι ἐντὸς τοῦ κορμοῦ τῆς πλατάνου ἐκείνης ὑπάρχει ἐκτετυπωμένον τὸ εἰκόνημα Παναγίας τῆς Σπηλαιωτίσσης. Ὁ κορμὸς, μοὶ ἔλεγον, εἶναι ἐκκλησία, ἐντὸς δ' αὐτοῦ ἔξ καὶ ἐπτά ἄνθρωποι δύνανται ἀνέτως νὰ στεγασθῶσι. Τοιαῦτα βεβαιώσεις εἶχον κινήσει, ὅπως δήποτε, τὸ ἐνδιαφέρον μου, ἐφ' ᾧ καὶ ἀντὶ νὰ κατευθυνθῶ κατ' εὐθείαν εἰς Αἶγιον, ἐτράπη πρὸς δυσμὰς, καὶ μετὰ τετράωρον συνεχῆ πορείαν ἔφθασα εἰς τὸ ὄρατον χωρίον τῆς Κλαπατσούνας.

Ὁ ἥλιος ἔδυνε, ὅτε ὑπερβᾶς τὸν παρακείμενον τοῦ χωρίου ῥύακα ἔφθασα τὴν γιγαντιαίαν πλατάνον, τὰς ῥίζας τῆς ὁποίας, παχείας ὡς οἱ κορμοὶ συνήθους πλατάνου, ἤρδενε τὸ ὕδωρ τοῦ ῥύακος τερπνῶς ψιθυρίζοντος διὰ τῆς χαλικοστρώτου κοίτης του. Ἀνερχήθη ἐπὶ τῆς ὄχθης καὶ μετὰ μικρὸν παρῆσθη μάρτυς σκηνης ἐφάμιλλον τῶν ἀρχαίων χρόνων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐνθ' ὠδυνον πρὸς τὸν κορμὸν τῆς πλατάνου, εἶδον αἰφνης μικρὰν θύραν ζυλίην ἀνοικτήν, ἐντὸς δὲ τοῦ κοίλου τοῦ κορμοῦ σεβάσιμον γέροντα ἱερέα ἀνάπτοντα τὰς κανδύλας τοῦ ἐκκλησιδίου καὶ ποιούντα τὴν ἑσπερινὴν αὐτοῦ προσευχὴν. Σπανίως μοὶ συνέβη νὰ ἴδω ὠραιότεραν καὶ ἐκφραστικότεραν κεφαλὴν. Ὁ ἱερεὺς ἦτο πολὺ γέρον· ἀντὶ καλυμμαχίου ἐφερέν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλυμμα ἐκ κυανῆς ὀθόνης, καὶ ἐπὶ τῶν ὠμων χαλῖαν ποδήρη ἐκ κυανοῦ βαμβάκινον ὑφάσματος ἐξίτηλον

ἐκ τοῦ χρόνου. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν γαλαννοὶ καὶ γλυκύτατοι, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κανονικώτατος, ὁ δὲ πόνων τοῦ λευκώτατος, λεῖος καὶ μακρὸς. Γησιὰ κεφαλὴ πατριάρχου τῆς Γραφῆς. Ἡ θεὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἡ εὐσεβῆς ἀσχολία του κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀνέστειλε τὴν ὀρμὴν, μεθ' ἧς ἐχώρουν πρὸς τὸν κορμὸν ἔσθην, ἀπεκάλυψα τὴν κεφαλὴν καὶ ἐμμήθη τὸν σεβάσιμον γέροντα, τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου ἐψιθύριζον προσευχάς. Ἡ ὥρα ἦτο κατάλληλος πρὸς λατρείαν τοῦ θεοῦ. Ὁ ἥλιος εἶχε δώσει βαθεῖα ἦτο ἡ περίεσιση, καὶ τὰ φύλλα τῆς πλατάνου σείομενα ἐκ τῆς ἀπαλῆς αὔρας τῆς ἐσπέρας, ἐμίγνυνον τὸν ψίθυρον αὐτῶν πρὸς τὸν κελαρυσμὸν τοῦ ἐγγύς ῥυακίου, καὶ ἐφαίνοντο ὀρυμνῶντα καὶ αὐτὰ τὸν Δημιουργόν.

Ὅτε ὁ σεβάσιμος πρεσβύτερος ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν του ἐξῆλθε τοῦ κορμοῦ τῆς πλατάνου καὶ ἐχώρησε πρὸς με. Ὄνομαζετο παπᾶ Δημήτρης καὶ ἦτο ἐκ Κλαπατσούνας· προσηνήθη νὰ με φιλοξενήσῃ, κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, σπανίως δὲ ἐδέχθη πρόσκλησιν μετὰ τοσαύτης χαρᾶς, μεθ' ὅσης τὴν τοῦ σεβάσιμου ἱερέως, τὴν μνήμην καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ὁποίου θὰ τῆρησά ἔσχα. Πρὶν ἢ καταλείπω τὴν ἐρημίαν ἐκείνην, ἐζήτησα τὴν ἀδειαν νὰ ἴδω τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πλατάνου, ἧστινος ἂς ἐπιτρέψῃ ὁ ἀναγκύωστος, νὰ δώσω ταχυτάτην περιγραφὴν. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι οἰοει ἐσκαμμένον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕψους κρέμανται κανδύλαι, μικρὸς πολυέλιος, καὶ εἰκόνες. Ἡ κοιλότης χωρίζεται εἰς δύο· εἰς τὸ ἱερὸν δηλονότι, καὶ εἰς τὸν νάρθηκα, ἵνα εἴπω οὕτω. Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ, προσηκόντως διασκευασμένον, δύνανται νὰ κινήθωσιν ἀνέτως δύο ἄνθρωποι, ἐντὸς δὲ τῆς ἄλλης τοῦ πλατάνου περιφερείας βεβαίως δύνανται ἀνέτως νὰ ἐκκλησιασθῶσι 12—15 ἄνθρωποι, οὕτως ὥστε 17 ἄνθρωποι δύνανται ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ νὰ μένωσιν ἐντὸς τοῦ εἰς ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας μεταποιηθέντος κορμοῦ τῆς Πλατάνου τῆς Κλαπατσούνας. Πρὸς τὴν δυτικὴν ἐσωτερικὴν παρεῖαν, μικρὸν ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους, μοὶ ἐδείξεν, ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει μου, ὁ σεβάσιμος ἱερεὺς τὸ οἰοει ἐκτυπον τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας. Παρετήρησα μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καίτοι ἦτο σκότος. Ὁμολογῶ ὅτι πρέπει νὰ θέλῃ τις ἐπιμόνος νὰ πιστεύῃ ὅτι ὑπάρχει ἐπὶ τῆς παρεῖας τῆς πλατάνου ἐκτυπον τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας ὅπως πεισθῆ ἐπὶ τέλους ὅτι ἔχει πρὸς αὐτοῦ τὸ ἀντίτυπον τῆς εἰκόνης. Δὲν ἤξεύρω ἐὰν τὸ σκότος ἀπέκρυφεν ἀπ' ἐμοῦ τὰ χαρακτηριστικὰ νομίζω ὅμως ὅτι αἱ ἵνες καὶ οἱ ὄζοι τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πλατάνου δὲν ἀποδίδουσι τὸ ἀντίτυπον τῆς Παναγίας, ὡς γενικῶς καὶ εὐλαβῶς πιστεύεται.

Περὶ τῆς πλατάνου ὑπάρχουσι 12 στήλαι ἐκ λίθου πελεκητοῦ, ἔργον νεώτατον, σκοποῦν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ περιπτέρου, ὅφ' ὃ νὰ στεγάζωται, ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, οἱ προσερχόμενοι ὅπως ἐκκλησιασθῶσιν εἰς τὸν ἐντὸς τῆς πλατάνου ναίσκον τῆς Παναγίας. Ἡ θέσις ἐνθα ἀκ-

μάζει. ἢ πλατάνος, ἐγρησάμευ. ἄλλοτε ὡς γρηπιδόν, ἐφ' οὗ ἐβεβαίωθη μονή, τὰ ἐρείπια τῆς ὀποίας εἶχον πρὸ ἐμοῦ. Ἦδη εἶναι νεκροταφεῖον.

Ὅτε ἀπεχώρησα μετὰ τοῦ ἱερέως ἐκ τῆς πλατάνου ἦτο πλέον νύξ. Καθ' ὁδὸν χωρικοί μητέρες, μετὰ ἀσθενῆ νήπια των ἐν ταῖς ἀγκαλίαις ἑσταμάτων τὸν γέροντα ἱερέα αἰτούσαι εὐχὰς καὶ συμβουλὰς παρ' αὐτοῦ ὡς ἱατροῦ (διότι ἐνόησε πρακτικῶς πῶς τὴν θεῖαν τέχνην), καὶ ὡς λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου. Ὁ ἱερεὺς ἀπύθνησε μελιχίως συμβουλὰς καὶ παραινήσεις. Ἔθετε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀσθενοῦς βρέφους καὶ τὸ νόσφι. Νομίζω ὅτι ἡ ἀγνότης τῆς προσευχῆς του καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν πεποιθησις τῶν μητέρων ἀνεπλήρουν τὴν ἐπιστήμην, τὸ δὲ ἀσθενὲς παιδίον, ὑπὸ τὸν θερμὸν ζῆλον καὶ τὴν περιποίησιν τῆς μητρός, ἐκπένηκα τὴν ὑγίειαν του μὴ καθύσαν ἐκδεινῆς ἢ περιπλόκου νόσου. Πρόχειροί τινες συμβουλαί, τὰ συνήθη οἰκιακὰ φάρμακα, τὸ ἠρωϊκὸν φάρμακον τῆς πεποιθήσεως συνετέλουν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς υγείας τῶν πασχόντων μεγάλων ἢ μικρῶν. Κοιμώμενος ἡ ἐγρηγορῶν εἶχον διαρκῶς πρὸ ἐμοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ σεβασμίου ἱερέως προσευχομένου ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς πλατάνου, ἢ εὐλογοῦντος τὰ ἀσθενῆ νήπια. Καὶ ὅτε τὴν ἐπαύριον ἠγέρθη, ἅμα τῇ αὐγῇ, ὅπως ἀπέβη τῆς Κλαπατσούνας, παρεκάλεσα ἐν πεποιθήσει τὸν ἱερέα νὰ εὐλογῆσιν καὶ ἐμὲ, καὶ τὴν εὐλογία του ἐκείνην ἀπεκόμισα ἐφόδιον προσφιλέ, καὶ ἀνάμνησιν γλυκεῖαν ἀνακαλέσασαν εἰς τὴν τεθρονημένην ψυχὴν μου τοὺς ὠραίους χρόνους τῆς παιδικῆς εὐλαβείας καὶ πίστεως, ὅτε, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν συγγνώμην τοῦ πνευματικοῦ ἐδεχόμεθα ἐν φόβῳ καὶ συγκινήσει, μετὰ τὴν ἐδραϊκὴν πεποιθησιν ὅτι εὐλογοῦμενοι ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἠυλογοῦμεθα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀοράτως παρισταμένου κατὰ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν μετάνοιαν τῆς ἐξομολογήσεως.

Ἡ μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν.

Διὰ μέσου χαραδρῶν καὶ ἀτραπῶν δυσβάτων, ἐφθασα, μετὰ μακρὰν καὶ κοπιώδη πορείαν, εἰς τὴν μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Καλαβρυτῶν εἰς τὴν τῆς Αἰγιαλείας. Ὁ τύπος τῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν εἶναι ἀναλλοιώτως ὁ αὐτὸς πάντοτε, ἀρκεῖ δὲ τις νὰ δώσῃ τὴν περιγραφὴν ἐνὸς μόνου συνήθους μοναστηρίου ὅπως δώσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ κτιρίου τῶν λοιπῶν μονῶν καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ τῶν μοναχῶν. Μέγα λιθόκτιστον τετράγωνον, μετὰ φαῖα τὰ τεῖχη, ἀρρυθμον καὶ ἀκομφον, ἰδοὺ ἢ πόρρωθεν εἰδὼν κτιρίου Ἑλληνικῆς μονῆς. Ἐνδοῦ ὑπάρχει περίβολος, καὶ κατὰ μέσον ἐγεῖρεται συνήθως ἡ ἐκκλησία. Διπλῆ σειρά ξυλίνων ἐθῶστων ἐνόησε τὰς τέσσαρας τοῦ κτιρίου πλευράς. Τὰ κελιά δὲν συγκοινωνοῦσιν ἐσωτερικῶς πρὸς ἀλλήλα, ὁ δὲ βίος ἐν ταῖς ἐρημητηρίοις ἐκείνοις εἶναι μᾶλλον ἐγωϊστικὸς. Οἱ μοναχοὶ δὲν ζῶ-

σιν ὡς ἐν κοινότητι. ἕκαστος μεριμνᾷ περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑποτακτικῶν του. Καλλιεργεῖ κηπάριον, ἐξ οὗ πορίζεται τὰ ὄσπρια του, παντοῖα ἄλλα λαχανικά, καὶ ἐνίοτε καρπούς. Ἡ μονὴ παρέχει αὐτῷ καὶ τοῖς ὑποτακτικοῖς του τὸν ἄρτον, τὸν οἶνον, τὸ ἔλαιον κτλ. Ἐκαστος τρώει οἷαν δῆποτε βούλεται ὄραν, καὶ κοιμάται ἐπίσης. Ἐν σχετικῇ ἀπραξίᾳ διαρρέει ὁ ἐν ταῖς μοναῖς βίος τῶν μοναχῶν. Ἐγεῖρονται πρωταίτατα καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σημάντρου κατέρχονται πρὸς προσευχὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Προγευματίζουσι περὶ τὴν 9 ἢ 10 ὥραν, ἀναπαύονται εἴτα, ἀναλίσκουσι τῆς ἡμέρας τὰς ὥρας εἰς καλλιεργίαν τῶν κηπαρίων καὶ σπανιώτατα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀπέρχονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἐσπερινοῦ, δειπνοῦσι περὶ λύχνων ἀφᾶς, κατέρχονται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπως ψάλλουσι τὸ ἀπόδειπνον, καὶ περὶ ὥραν 8 ἢ 9 τῆς νυκτὸς ἀποσύρονται εἰς τὰς κλύνας τῶν ὅπως ἐπαναλάβωσι τὴν ἐπαύριον τὸ αὐτὸ εἶδος τοῦ βίου. Οἱ πρεσβύτεροι ἢ οἱ πάσχοντες ὡσεὶ δῆποτε ὀλιγοῦσιν ἐνίοτε τῶν συνεχῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καθόδων. Συνήθως νόσος μαστιζοῦσα τοὺς καλοῦρους εἶναι ἡ ἀρθρίτις. Ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ὑγρασίας καὶ τὰ φύχη τοῦ χειμῶνος εἰς τόπους ὑψηλοῦς, φοιτῶντες κατὰ τὰς μεταμεσονυκτίους ὥρας εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ διακαίνονται ἐν τῇ ψυχρᾷ ἐκείνῃ ἀτμοσφαιρᾷ ἀκίνητοι ἐπὶ ὥραν πολλήν, ὑφίστανται τὰς ἐπιρροὰς τῶν μεταστάσεων τούτων, ἐκδηλουμένας συνήθως ὑπὸ τὸν τύπον τῆς χρονίως ἀρθρίτιδος. Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ θέσεις, ἐνθα ἠγέρθησαν αἱ μοναὶ εἶναι τερπνοτάται. Ὅρη καὶ δάση πυκνὰ ὑπέκεινται τῶν πενήτρων τοίχων ἑλληνικῆς μονῆς. Ὑδάτων πηγὰ καὶ χειμάρροι κατακλύζουσι τὰς πλευράς τῶν ὀρέων, καὶ ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας φύσεως, ἡ πρόνοια τοῦ καλοῦ ἡρώου παρασκευάζει λαχωνόκηπον ἢ κηπάριον ὡποροφόρον δένδρων, καὶ ἐνίοτε ἀνθέων. Ἡ εἰλικρινὴς φιλοξενία εἶναι τὸ κύριον τῶν μονῶν μας γνώρισμα: ὁ ξένος τυγχάνει, ἀδιακρίτως τῆς κοινωνικῆς θέσεώς του, πάσης δυνατῆς περιποιήσεως. Εἰς τὸν ἵππον παρέχεται ἀφθονος νομῆ, ἀπερχεται δὲ ὁ ὀδοιπόρος ὑπὸ τὸ κράτος ἐντυπώσεων μᾶλλον εὐχαρίστων ἐκ τῆς προσηνεῖας τῶν μοναχῶν, οἵτινες ἐν ὅλῃ τῇ ἀγροικίᾳ τοῦ ἤθους εἰσὶν ἐν τούτοις εἰλικρινῶς μελίχοι. Ὑπάρχουσι βεβαίως καὶ ἐξαιρέσεις ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ ἐξαιρέσεις ἐπὶ τὸ βέλτιον. Λαλῶ ὅμως περὶ τοῦ γενικοῦ κανόνος.

Οἱ «Ταξιαρχαὶ» εἰσὶ μίαν τῶν πλουσιωτάτων ἀνμῆ καὶ ἡ πλουσιωτάτη τῶν μονῶν τοῦ κράτους. Ἐχουσιν εὐρείας κτήσεις σταφιδωπέλων, καὶ κτήματα ἄλλα, ἀφ' ὧν πορίζονται γενναῖα εἰσοδήματα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐν Ἑλλάδι μονῶν, οἱ «Ταξιαρχαὶ» κατέχουσι θέσιν ἐπιφανῆ. Ἐδῶκαν εἰς τὴν σύγχρονον ἐκκλησίαν πλείστους λογίους κληρικούς, τινὲς τῶν ὁποίων ἐφθασαν ἐπαξίως εἰς τὸ ἐξοχον τοῦ Ἐπισκόπου ἀξίωμα. Ὁ Σελίνους ποταμὸς παραρρεῖ τῇ μονῇ, ἢ τὰ πρώτι-

στα ἴχνη φαίνονται ὀλίγω ἀνωτέρω τοῦ σημερινοῦ κτιρίου, πρὸς τὴν βᾶσιν ἀνωτέρου βράχου κοπιωδεστάτου τὴν ἀνοδόν. Ἐν τῇ μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν τηροῦνται εὐλαβῶς καὶ τεμάχια τῶν ὀργάνων, δι' ὧν ἐβασανίσθη ὁ Θεάνθρωπος, «Ἁγία Πάθη» καλούμενα. Εἰς τὰ ὑψηλὰ ἐν Θεσσαλίᾳ μόνον τῶν Μετεώρων μοι εἶδειξάν ἐπίσης οἱ καλόγηροι τεμάχιον τοῦ ἀκαθίνου στεφάνου καὶ τοῦ σπόγγου. Νομίζω ὅτι ἡ ὑπερβάλλουσα εὐλάβεια τῶν μοναχῶν καὶ ὁ πόθος ὅπως περιποιηθῶσι δίκαιον κλέος εἰς τὴν ἰδίαν μονὴν παῖθει εὐχερῶς αὐτοὺς ὅτι κατέχουσι πράγματι τεμάχια τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐργαλείων, δι' ὧν καὶ ἐν οἷς ἐμαρτύρησεν ὁ θεὸς Ἀρχηγὸς τῆς Θρησκείας ἡμῶν. Τὰ «Ἁγία Πάθη» τῆς Θρησκείας τῶν Ταξιαρχῶν περιάγονται, τῇ μονῆς καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπως αἰτήσῃ, εἰς τὰς κλύμας καὶ τὰ χωρία πρὸς ἐπιτέλεσιν εὐχῶν, καὶ καθόλου πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν πιστῶν.

Ἡ γυναικεία μονὴ τῆς Πεπελενίτης.

Εἰς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν Ταξιαρχῶν, ἐκείθεν τοῦ Σελίνου ποταμοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς πλευρᾷς βράχου ἀποτομωτάτου ὑπάρχει γυναικεία μονὴ τῆς Πεπελενίτης καλούμενη, καὶ ἀπόσιτος φαινόμενη πόρρωθεν. Ὑπὸ δένδρον τοῦ καὶ περιφύτου χαράδρας, ἐκεῖ ἐνθα μόλις οἱ ἀετοὶ δύνανται νὰ προσελάσωσιν, εἰσὶν ἐκτισμένη πενήτρα, ἀλλὰ καθάρωτατα κελιά καλογραῖων, ἅς ἀγνοῦσιν ἀνάγκη καὶ ποῖον ἀσθημα ὄξυ, ἠνάγκασε νὰ καταφύγωσιν εἰς τοὺς δυσβάτους ἐκείνους κρηνοῦς. Σκέψεις ῥομαντικαὶ με κατέχον ἐξ ὀλοκλήρου ἀπερχόμενον, περὶ τὴν αὐγὴν, εἰς τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Πεπελενίτης. Ἠλπίζον καὶ ἐπόθουν νὰ συναντήσω ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς μονῆς ὡχρὰν παρθένον με κόιλους ἐκ τῆς ἀγωνίας ὀφθαλμούς, με πόδηρην τὴν μελανὴν ἐσθήτα, καὶ τὴν καλύπτραν ἐξικνουμένην ἄχρι τῆς ὀσφύος, δεομένη εἰς τὸ ἐνδότατον τοῦ ναοῦ καὶ ἐκλιπαροῦσαν τὴν Πρόνοιαν νὰ παράσχῃ εἰς αὐτὴν τὴν δύναμιν νὰ λησμονήσῃ τὸν κόσμον καὶ τὰς τρικυμίας του. Ἀνεζήτητον οἶονε τύπον Ἑλληνίδος μοναχῆς, χωρὶς ἐν τούτοις καὶ ν' ἀσπάζωμαι θεοσμὸν γεγηρακότα, καὶ οὐ μόνον ἀρηστον σήμεραν, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιον. Σχεδὸν ἐβλεπον τὴν δόκιμον παρθένον γονυπετῆ εἰς τὰς πλάκας τῆς ἐκκλησίας, ὁμνύουσαν ἀλύτους ὄρκους. Ἡ ψάλλει διανοίγεται αἰφνης ὑπὸ τὴν χεῖρα τῆς ἡγουμένης προσφάτως τὴν κόμην τῆς δόκιμου, καὶ οἱ πλοῦσαι βόσφυροι τῆς κόρης κυλίνονται ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ ἡχοῦσιν οἱ κώδωνες, καὶ ὑπὸ τοὺς ὕμνους τοῦ χοροῦ ἐξαγγέλλει τὴν αἰώνιον καθόσιν αὐτῆς ἢ νεαρὰ μοναχῆ. Περαιτέρω, ὅπισθεν τοῦ κίονος τῆς ἐκκλησίας, ὀρνεῖ ἡ μήτηρ τῆς νύμφης τοῦ Χριστοῦ. Τάφος κατέπτε ζώσαν τὴν κόρην τῆς καὶ νεκρὰ ἐφεξῆς διὰ τὸν κόσμον, ἀδιά-

φορος εἰς τὰς ἀπατηλὰς τέρψεις του, καὶ εἰς τὰς δυστυχίας του μόνον συμπαιθῆς, περιπτύσσεται τὸ ὕψατον τοῦς γονεῖς καὶ οἰκίους τῆς ἢ νεαρὰ ἀδελφῆ, καὶ ἀποσύρεται εἰς βίον ἀδιατάκτον, λησμονήσασα χωρὶς νὰ λησμονηθῇ, καὶ ἀποθανοῦσα χωρὶς νὰ παύσῃ ζῶσα, αἰθανομένη καὶ παλαιούσα...

Οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχον ἐπισκεφθῆ γυναικείαν μονὴν: οὐδέποτε εἶχον ἰδεῖ Ἑλληνίδας καλογραῖας: ἐὰν δὲ ἐν τῇ φαντασίᾳ μου διέπλεττον ζωνοτέρων τὴν εἰκόνα τοῦ ἀσίου τοῦτου τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν ἀσθενῶν συντριμμάτων τοῦ θελλώδους πελάγους τῆς ζωῆς, ἴσως ἦμην ὀλίγον συγγνωστός. Ἡ ἐπίσκεψίς μου εἰς τὴν μονὴν τῆς Πεπελενίτης μ' ἐθεράπευσεν ἐντελῶς καὶ ἀνευ κινδύνου ὑποτροπῆς. Εἶδον τὰς μοναχὰς ὑφανοῦσας εἰς τὸν ἴστον παχείας ὀθόνης: τινὲς τούτων γυμνόδοτες ἀνεκίνητον ἐντὸς χαλκῶν λεθῆτων ἵστον, ἐφ' οὗ ἐχέτο ἀφθονοῦν τὸ νάμα τῆς κρήνης. Περαιτέρω μία τις ἐπλευνε ἐνδύματα: ἐπλάσα ἀκαριαίως τὸν ἐντελέστερον τύπον ὀρεστιάδος Ναυσικᾶς, καὶ ἡ φαντασία μου, συνδιαλλάζασα τὸς Ὀμηρικὰς καὶ Χριστιανικὰς παραδόσεις, ἐθεώρει ἐν τῇ πλουσιωτῇ μοναχῇ ἀπολωλὸτα τύπον κάλλους ἀρχαϊκοῦ, πλήρους ἀορίστου ῥέμβης καὶ πόθων δαμασθέντων ὑπὸ τὴν δύναμιν καὶ τὸ σθένος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς θελήσεως. Ἡ Ναυσικᾶ μου ἐστράφη αἰφνης βραβαί, ποῖον ψυχρὸν λουτρόν ἐπεχύθη ἐπ' ἐμοῦ, καὶ ποῖος πάγος διεδέχθη τὴν θερμὴν τῆς φαντασίας! Εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἔθρον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς ἢ ἐν Χριστῷ ἀδελφῆ, τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ τῆς δὲν ἐμαρτύρου βεβαίως ὅτι ἡ μοναχὴ ἠδύνατο κατὰ τὴν νεότητά της νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον διὰ τὴν αἰλίαν τοῦ Φειδίου: ἐὰν ὑπῆρχον καὶ θῆλειες Σεληνοί, ἴσως.

Αἱ μοναχᾶι ὑφαντοῦργοι, καλλιεργοῦσιν ἐνίοτε τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ζῶσιν ἐν μακαρίᾳ ἀμαθείᾳ, τὸ πάχος τῆς ὀπίσης οὐδὲν τηλεδύλον Κροῦπ δύνανται νὰ διελάσῃ. Δὲν ἐνόησα πενταλῶς τὰς γυναικείας μοναῖς, ὅτε δὲ μ' ὠδήγησαν παρὰ τινι νεαρωτάτῃ μοναχῇ, μόλις δεκαεπταεταδί, τοὺς φλογερούς καὶ μελανούς ὀφθαλμούς, τῆς ὀποίας εἶχε χαυνώσει ὁ πυρετός, ἠρώτησα ἐν τινι ἀγωνακτικῇ, κατὰ τί ἀρὰ γε συμβάλλεται εἰς τὸ κλέος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θρησκείας Του ἡ καθειρῆς τῆς μικρᾶς ἐκείνης κόρης, ἣτις πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν, ὡς μοι εἶπεν ἡ συνοδούσα με γρὰτα μοναχῆ, εἶχε περιβληθῆ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ἐνωῶ καὶ ἐκτιμῶ βαθῶς τὰς ευγενεῖς θυσίας, καὶ τὰς θαυμαζῶ ὅσον καὶ ἀνεῖναι τοῖς μὴτραι καὶ παραβόλοι. Δὲν ἐνόησα ὅμως νὰ κατακλείη τις εἰς τὸν βράχον τῆς Πεπελενίτης νεαρωτάτην κόρην, καὶ πείθῃ αὐτὴν περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς τῆς, ἐπελευσομένη ἀσφαλῶς διὰ τῆς μονώσεως καὶ τῆς νηστείας, καὶ νὰ στερῇ οὕτω τὴν οἰκογένειάν της καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν φροντίδων, ἅς ἡ φύσις καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐπεκλήρωσεν εἰς τὰ φύλα. Τίνα ὑπηρε-

τησεν ἡ θυσία τῆς κόρης ἐκείνης, ἣτις ἀμφιβάλλω ἐὰν εἶχε εὐκρινῆ συνείδησιν τῆς ἀποφασῆς τῆς: Ἐὰν δὲ ἐκάσθη πράξις τοῦ ἀνθρώπου ἀφορᾷ εἰς σκοπὸν τινα, τίς δύναται νὰ εἶναι σήμερον ἢ ἐγενεῖς, ὁ γενναῖος, ὁ ὑψηλὸς σκοπὸς τοῦ μοναχοῦ ἢ τῆς μοναχῆς ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ μοναστηρίου, ὑπὸ τὴν βᾶθμον ἀπραξίαν καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀργίας πηγάζοντας λογισμούς...

Οὐδὲν ἄξιον λόγου παρουσιάζει, ὡς κτίριον, ἡ μονὴ τῆς Πεπελενίτης, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν ὑπὸ τὴν ὑψηλοτέραν ἐποψίν τοῦ μοναστικῶ βίου. Εἰς μικρὰν αἴθουσαν εἶδον χαλκινόν μεταλλιον μετὰ τοῦ σχετικῶ διπλώματος τῆς ἐν Παρισίῳ παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1867, ἀπονεμηθῆν τῇ μονῇ διὰ πεμφθέντα ἐργόχειρα καὶ ὑφαντοῦργήματα. Ἐξερχόμενος ὅπως ἀναχωρήσω εἶδον ἐπὶ τῆς παρεῖας καθέτου βράχου τὰ ἐρείπια τοίχου, καὶ μικρὸν θολωτὸν παράθυρον ἀρκετὰ καλῶς διατηρούμενον. Εἶναι ἄξιον ἀπορίας πῶς καὶ παρὰ τίνων ἐκτίσθη ὁ τοίχος ἐκεῖνος, διότι οὐδαμῶθεν εἶναι προσίτος εἰς τὸν ἀνθρώπον ὁ βράχος. Ἐὰν τις ἐπίστευεν εἰς τὰ θαύματα, τότε μόνον ἠδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ καθέτου καὶ ἀπροσίτου βράχου ὑπαρξίν τοῦ τοίχου ἐκείνου. Οὐτε τύπον μοναχῆς οὐδ' ἄλλην ὑπαρξίν συμπαθῆ, μετὰ καρτερίας φέρουσαν τὰς ὀδύνας καὶ τὰς ψεύσεις τοῦ βίου, εἶδον ἐν τῇ γυναικείᾳ μονῇ τῆς Πεπελενίτης. Προφανῶς εἶχον ἀποτύχει τοῦ σκοποῦ μου. Ἡ μελαγχολικὴ γοητεία ἡ μεταραιοῦσα τὸν νοῦν εἰς σφαίρας ἄλλας, εἶχεν ἐντελῶς λυθῆ, ἀπῆλθον δὲ τῆς γυναικείας μονῆς ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν πραγματικότητος, ὀλίγον χυδαίας. Ἡ διάψευσις ἐκείνη τῶν ἰδεῶν καὶ προσδοκιῶν μου, δὲν ἦτο ἡ πρώτη δι' ἐμέ.

Παρὰ τὸ Αἶγιον.

Ἀκολουθῶν ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἀρισπερὰν ὄχθην τοῦ Σελίνου ποταμοῦ ἐβάδισα πρὸς τὸ Αἶγιον. Ἀπεθαύμαζον καθ' ὁδὸν τὴν θαψιλῆ φυτεῖαν καὶ τὴν ἐκτακτον εὐρωστίαν τῆς σταφιδωπέλου. Πρὸ ὀλίγων ἐτι χρόνων λόγμαι καὶ κορυφὰς τῶν λόφων, οὐς, κεκαλυμμένους ὑπὸ σταφίδων καὶ ἀπεράντους, εἶχον ἤδη πρὸ ἐμοῦ. Ἀπαράμιλλος εἶναι ἡ ἀποψις τῆς μικρᾶς, ἀλλὰ τερπνοτάτης πεδιάδος τοῦ Αἰγίου θεωρουμένης ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ λόφου, δι' οὗ κατήλθον. Κυανοῦν ὕγρον πεδίον ἠλκυῖστο πέραν τῆς πεφυτευμένης καὶ χλοαζούσης ἀκτῆς. Ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ καθέτου ἡλίου ὁ μαρμαίρων Κορινθιακὸς ἤστραπτεν ὄλος. Λευκὰ ἰστία ἐπέπλεον τῆς ἐπιφανείας του, καὶ εἰλικες ἀτμοπλοῖων συνεπάρασσον, ἐν μέσῳ ἀφρῶν λευκῶν, τὴν γαληνιαίαν ἐπιφανείαν του. Πετράδεις ἐξετείνοντο πέραν τοῦ πόντου αἱ ἀπότομοι τῆς Στερεᾶς ἀκταί, ἐν ᾧ μειδίωσα καὶ χλοερὰ φύσις, ὑπὸ παντοίων χρωμάτων ἐμυλωμένη, κατέθελε τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ θεωροῦντος

τὴν ἀκτῆν τοῦ Αἰγίου. Πλατῆρα ἐλλειψοειδῆς ταρτρία πρὸ μὲν λευκῆ, καὶ τοῦ ὑπερκύσεως ἡ φαῖα, πηλάκου τὰς πρὸς τὰς λοφωσείας ἐσχάτας τῆς πηλοποικιλίαν τῆς πέρας. Ἦτο ὁ πατάρας Σελίνους, χωρῶν πρὸς τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, καὶ δι' ἀρῶν ἐλιγμῶν, οἰοκί παγγίλων, ἀποχαιρετῶν τὴν εὐδαίμονα γῆν μικρῶν πρὶν ἢ καταδυθῆ εἰς τὰ ἕλακα τοῦ γλαυκοῦ πόγγου.

Εὐάρεστον ἀσθημα ὑφίσταται ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸ Αἶγιον, καὶ ἀντιλαμβανόμενος τῆς ἀναμφισβήτητου προόδου, πρὸς τὴν γοργῶς χωροῦσιν οἱ Αἰγίεις. Ἡ πολυτήμος σφαίρα εἰμαι ἡ πρωτίστη τῆς ἀκμῆς τῆς πόλεως αἰτία. Θά φανῆ ἀπίστειτον, ἐν τούτοις εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ ἐπαρχία Αἰγίου στερεῖται ἀμαξίτων ὀδῶν, καὶ ὅτι ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων αὐτῶν τῆς συγκοινωνίας μέσων, ὁ παραγωγὸς πληρῶνει διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ καρποῦ ὅσα τῆς ἄλλανός του εἰς τὴν προκυμαίαν ἄσα πληρῶνει ἀπὸ τῆς προκυμαίας εἰς τὸ Λονδίον. Ἐκπληξίν καὶ ἀγανάκτησιν κινεῖ ἡ ἀδιαφορία αὕτη πᾶσων τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, αἰτινες, φροντίζουσαι ἐπιμελῶς νὰ φορολογῶσιν ἀνελλιπῶς καὶ γενναίως τὸ πολυτίμιον εἶδος, δὲν φροντίζουσι τοὐλάχιστον νὰ δαπανήσωσιν ἐφ' ἀπαξ ποσὸν τι ὅπως καταστήσωσι ταχυτέραν καὶ ἀκοπιωτέραν τὴν εἰς τὰς ἀποθήκας μεταφορὰν τοῦ προϊόντος. Καθόλου εἰπεῖν ἡ συγκοινωνία ἐν Πελοποννήσῳ εἶναι ἐλλιπεστάτη καὶ ὅτι, πλέων πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Στερεᾶς, εἶδον ἐπὶ τῶν βράχων μακροτάτην γραμμὴν ἀμαξίτου ὀδοῦ ἐνούσης ἄγωνα καὶ ἀπόκεντρα σημεῖα, ἐχειροκρότησα μὲν τὴν ὅπως δῆποτε πρῶτον τῶν δημοσίων ἔργων ἐν Ἑλλάδι, ἀνεμυκῆσθη ὅμως καὶ τοῦ Αἰγίου, καὶ τοῦ Πελοποννησίου καθ' ὅλου καλλιεργοῦντος τὴν λιπαρὰν γῆν, εἰσφέρωντος μέγιστα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, στερομένου ὅμως δρόμων, καὶ ἀναγκαζομένου νὰ κινδυνεύῃ πολλὰς ὅπως βραδείως καὶ κατὰ μικρὸν μεταφέρει δι' ὑποζυγίω, καὶ δι' ἀβάτων σχεδὸν ὀδῶν, τῆς κοπιωδεστάτης ἐργασίας του τὰ προϊόντα.

Ἐν Αἴγιῳ ἠθροίζοντο τὸ πάλαι οἰάντιπρᾶσσοι τῶν Ἀχαιῶν, συνεχίζοντες τὰς ὠραίους παραδόσεις τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ Συνοδίου καὶ τῶν Δελφῶν. Κατὰ τὴν πανάρχαιον ἐποχὴν τὸ Αἶγιον, πρὸς τοὺς ναοὺς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκείτητο καὶ ναὸν τοῦ Ὀμαγυρίου Διός, κληθέντα οὕτως ἀπότου ὁ ἄναξ Ἀγαμέμνων ἤθροισεν εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκείνην τοὺς περιφανεστέρους ἠγεμῶνας λαῶν, μικρῶν πρὸ τοῦ ἀνάπτου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Τροίαν. Σήμερον αἱ ἀναμνήσεις αὐταὶ ἐνδίδουσι πρὸ τοῦ φυσικοῦ κάλλους τῆς πόλεως, καὶ τῆς βιωτικῆς εὐμαρσίας, πρὸς τὴν ὀργῶσιν οἱ κάτοικοι. Καὶ εἶναι ἀληθῆς ἀπαράμιλλον τὸ κάλλος τῆς πεδιάδος τοῦ Αἰγίου, καὶ ἄξιον, καὶ ἀνευ τῶν ἀρχαίων ἀναμνήσεων, νὰ προκαλέσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ παρατηρητοῦ: ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς μεγάλης πλατείας ἀπόψις καὶ θεωρία τῆς

υποκειμένης θαλάσσης, τῆς παραλίας ὀδοῦ, τῶν βουνῶν τῆς Στερεᾶς, τῶν μυῶν τοῦκόλπου, τῶνκαταφύγωνἡγέλωνπέραν τοῦ πεδίου καὶ τῶν ἀποτέρω ὄρεων τῆς ἐπαρχίας, ἐντέλει τὴν ἐκστασιν τοῦ θεατοῦ, μετὰ τινος δικαίας λύπης καταλείποντος τὴν εὐλογημένην γῆν, ἐθαῖ θάλλει ἡ λεμονέα, ἀμαρῆζει ἡ πλουσία ἀμπελος, καὶ εὖσσμα τὰ ἀνθη ἀρωματίζουσι, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥρας, τὴν χλιαρὰν τοῦ Αἰγίου ἀτμοσφαιραν.

(Ἐπιτάφιος Ἰσὶδ Αἰγίου εἰς Πάτραις καὶ Πύργον, Διέκδολαι τοῦ Ἀλφειοῦ).

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνίζια· 186 σελ. 561).

Γ.

Τάνακτον ἀπὸ φωνᾶς περιχαρῆς ἤχου, καὶ ἀπὸ φῶτα πανταχοῦ μυρία κατασφάλλεται. Διὰ ποῦν θνητὸν εὐτυχῆ Ἡ λαμπρὰ ἐστὶν ἐτοιμίζεται; Schiller.

Ἡ αἰθούσα τοῦ δημαρχείου, εἰς ἣν εἰσηχθησαν οἱ νεήλυδες, ἐσχηματίεν ἐπιμηκῆς τετράπλευρον. Οἱ τοῖχοι καὶ ἡ ὀροφή, λίαν χαμηλοὶ ὡς πρὸς τὸ μῆκος τῆς αἰθούσης, ἐκαλύπτοντο ὑπὸ μελανόχρου σανιδώματος· τὰναριθμητὰ παράθυρα στρογγύλας ὕαλους ἔχοντα, ἐφ' ὧν ἦσαν ἐζωγραφημένα με πύρινα χρώματα τὰ σήματα τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Οὐλμης κατέχον μίαν πλευρὰν τῆς αἰθούσης· ὁ κατέναντι τοῖχος ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν εἰκόνων τοῦ δημάρχου καὶ τῶν ἐπιφανῶν συμβούλων τῆς πόλεως, οἵτινες σχεδὸν πάντες τὴν αὐτὴν τηροῦντες θέσιν, τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν ἔχοντες καὶ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τραπέζης πλουσίας διακεκοσμημένης, ἔριπτον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πλαισίων των, ἐπίσημα βλέμματα ἐπὶ τῶν ξένων τῶν διαδόχων των. Οὗτοι ἔσπευδον καθ' ὁμίλους περὶ τὴν τράπεζαν ἐν σχήματι πετάλου στηθεῖσαν καὶ πληροῦσαν σχεδὸν ὅλην τὴν αἰθούσαν. Οἱ σύμβουλοι καὶ οἱ πατριῶται, οἵτινες ἔμελλον νὰ ξενίσωσιν ἐν ὀνόματι τῆς πόλεως τοὺς κεκλημένους, φοροῦντες τὴν κομφοτέραν αὐτῶν εὐραστὶμον στολήν, καὶ τὰ δύσκαμπτα πολύπτυχα αὐτῶν περιλαίμια, χιονώδη τὴν λευκότητά αὐτῶν ἐκπέδον ἀντίθετον πρὸς τοὺς κονιορτώδεις ξένους αὐτῶν, ὧν αἱ βύρσιναι στολαὶ καὶ αἱ πανοπλίαι προσετριβοντο τράχως ἐπὶ τῶν μεταξωτῶν καὶ βελουδίνων αὐτῶν μαυδῶν. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχον ἀναμείνει τὸν δούκα τῆς Βαυαρίας, ὅστις ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν πρὸς ἑαυτὸν εἶχεν ὑποσχεθῆναι ὅτι θὰ μετὰσχη τοῦ πολυῦφου συμποσίου· ἀλλ' ὅτε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐξήτησε συγγνώμην ἐκ μέρους τοῦ κυρίου του, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ, αἱ ἀσπιγγες ἤχησαν τὸ πρὸ πολλοῦ ἀνακινούμενον σύν-

θημα καὶ ὅλοι ὤρμησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὥστε ἡ φιλόθεος διαταγὴ τοῦ συμβουλίου, ὅπερ ἤθελε νὰ τοποθετήσῃ ἓνα κάτοικον τῆς Οὐλμης μεταξὺ δύο ξένων κεκλημένων, δὲν ἠδυνήθη νὰ τηρηθῆ αὐστηρῶς.

Ὁ Μπραϊτενσταϊν ἔκλυσε τὸν Γεώργιον εἰς θέσιν τινὰ, ἣν συνέστησεν αὐτῷ ὡς ἐξαιρέτον.

Ἡμποροῦσα, εἶπεν ὁ γηραιὸς ἱππότης, νὰ σὲ βάλω νὰ καθήσῃ εἰς τὸ ἀνω ἄκρον, σιμὰ εἰς τὰς ἐπισημότητας, σιμὰ εἰς τὸν Φρόνδομπεργ, τὸν Σίικιγκεν, τὸν Χούτεν, ἢ τὸν Βάλδμπουργ, ἀλλὰ μετόσῃ ἐπίσημον συντροφίαν δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ φάγῃ ὅσον πεινᾷ με τὴν ἡσυχίαν του. Ἡμποροῦσα νὰ σὲ τοποθετήσω καὶ πλησίον ἐκείνων ἐκεῖ τῶν Βυρτεμβεργίων καὶ τῶν Αὐξβουργίων, ὅπου εἶνε ἐκεῖνο τὸ λαβράκι. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἡ θέσις σου δὲν εἶνε διόλου ἀσχημὴ, ἀλλ' ἤξεύρω ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων δὲν σοῦ πολυαρέσουν δι' αὐτὸ σὲ ἔφερα ἐδῶ. Παρατήρησε τριγύρω σου διὰ νὰ ἰδῆς πόσον ὠραία εἶνε ἡ θέσις μας. Οὕτε ἐν πρώσωπον γινώμιον δὲν εἶνε τριγύρω μας, ἐπομένως δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ χανώμεθα εἰς ὁμίλιας· δεξιᾷ ἔχομεν μίαν καμπιστὴν κεφαλὴν ἀγριοχοῦρου, μ' ἓνα λεμόνι ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὀδόντας τῆς, ἀριστερὰ μίαν πείστροφαν ἢ ὅποια δαγκάνει τὴν οὐρὰν τῆς ἀπὸ τὴν πολλὴν τῆς εὐχαριστησῆναι, καὶ ἐμπρός μας αὐτὸ τὸ κομμάτι τοῦ ζαρκαδιοῦ, τὸ ὅποτον εἶνε τὸσον παχὺ καὶ τὸσον ἐκλεκτόν, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὅμοιον εἰς τὴν ὑπόλοιπον τράπεζαν.

Ὁ Γεώργιος τὸν εὐχαρίστησεν ὅτι ἔκαμε τὸσον καλὴν ἐκλογὴν δι' αὐτὸν καὶ συγχρόνως ἔριψε ταχὺ βλέμμα τριγύρω του. Ὁ ἐκ δεξιῶν γείτων αὐτοῦ ἦτο κομψὸς νέος εἰκοσι πέντε ἕως τριάντα ἐτῶν. Ἐκ τῆς κόμης του, ἐπιμελῶς ἐκτενισμένης καὶ μεμυρωμένης, ἐκ τοῦ μικροῦ του γενείου, ὅπερ πρὸ μικροῦ εἶχε βοστρυχίσει διὰ θερμῶν αἰθῶρων, ἐμάντευσεν ὁ Γεώργιος, πρὶν εἶτι πεισθῆ ἐκ τῆς διαλέκτου αὐτοῦ, ὅτι ἦτο κάτοικος τῆς Οὐλμης. Ὁ νέος δὲ οὗτος βλέπων ὅτι εἰλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ γείτονός του, ἐφάνη τὸν φιλόφρων πρὸς αὐτόν, καὶ πληρώσας τὸ κύπελλον του, συνέκρουσεν αὐτὸ πρὸς τὸ τοῦ Γεωργίου προπιῶν εἰς ὑγίειαν του· εἶτα δὲ ἐκλέξας ἐκ τῶν ἀναριθμητῶν τεμαχίων δαρκαδίων, λαγῶν, φασιανῶν καὶ ἀγρίων νησσῶν, ἀτινα ἦσαν περὶ αὐτὸν ἐν ἀργυρῶσι πινακίοις, ἔθηκεν αὐτῷ εἰς τὴν παροψίδα τοῦ νέου ξένου. Ἐν τούτοις οὕτε ἡ πρόθυμος φιλοφροσύνῃ τοῦ γείτονός του, οὕτε ἡ ἐκτακτὸς ὀρεξις τοῦ Μπραϊτενσταϊν ἠδυνήθησαν νὰ πείσωσιν τὸν Γεώργιον νὰ φάγῃ. Εἶχεν εἰσέτι τὸν νοῦν τὸσον πλήρη τῆς φιλαδέλφειας, ὅστις εἶχεν ἐπιφανῆ αὐτῷ κατὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰσοδόν του, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀκούσῃ τὰς παροτρύνσεις τῶν παρακαθημένων αὐτοῦ. Εἰς σκέψεις βεβουθισμένους, παρετήρει εἰς τὸ βάθος τοῦ κυπέλλου του ὅπερ ἐκράτει ἐν χεῖρι. Δὲν εἶνε ἄπορον ἂν ὁ δεξιᾷ αὐτοῦ ἐπέ-

ρατος εὐπατρίδης βλέπων τὸν ξένον περιφρονῶντα πάντα τὰ ἐδέσματα καὶ κρατοῦντα διαρκῶς τὸ κύπελλον, ἐξέλαβεν αὐτὸν ὡς ἀδιόρθωτον πότην. Ὅπως δὲ συμμορφωθῆ πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ εὐγενούς συμβουλίου παραγγελλαντος νὰ κατασταθῆ ὡς οἶόν τε εὐαρέστος τὸ συμπόσιον εἰς τοὺς ξένους, προσεπάθησε νὰ ἐπωφεληθῆ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆν τοῦ Γεωργίου, ἣν εἶχεν ἀνακαλύψει. Ὁ πολίτης τῆς Οὐλμης δὲν εἶχε βεβαίως τὴν ἕξιν τοῦ πίνειν πολὺ, ἀλλὰ πρὸς τιμὴν τοῦ νέου ξένου, ὅστις εἶχεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸ εὐγενὲς καὶ τὸ ἀκριστοκρατικὸν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐξαιρέσιν τινα. Ἐπλήρωσε λοιπὸν τὸ κύπελλον του καὶ ἤρχισεν οὕτω τὴν συνδιαλέξιν.

Δὲν εἶνε ἀληθές, εὐγενῆ μου γείτον, ὅτι ὁ οἶνος οὗτος ἔχει λαμπρὸν χρῶμα καὶ εὐόδιαν ὄσως διόλου ἀσυνήθη. Ναι μὲν, δὲν εἶνε οἶνος τοῦ Βυρτσούργου, ὡσάν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὅποτον συνειθίσατε εἰς τὴν Φραγκονίαν· ἀλλ' εἶνε ἀληθινὸς Ἑλφινγκερ, ἀπὸ τὴν ἀποθήκην τοῦ δημαρχείου καὶ θὰ εἶνε τούλαχιστον ὀδοσῆντα χρόνων.

Ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποστροφῆς ὁ Γεώργιος ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ κύπελλον του καὶ ἀπεκρίθη λακωνικῶς.

Ναι, βέβαια. Ἄλλ' ὁ γείτων δὲν ἐνοεῖ νὰ διακοπῆ τὸσον ταχέως ἡ συνδιαλέξις.

Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι δὲν σὰς ἀρέσκει καθ' ὅλοκληρίαν, ἀλλὰ τὸ κακὸν διορθώνεται. Ἐ, παιδί! μίαν φιάλην τοῦ Οὐλμπάχερ! Δοκιμάσατε τοῦτο ὀλίγον· εἶνε κρασί, τὸ ὅποτον γίνεται κοντὰ εἰς τὸ μέγαρον τῆς Βυρτεμβέργης· πρέπει νὰ πῶμεν μαζί καὶ νὰ εὐχθῶμεν σύντομον πόλεμον καὶ πλήρη εἰρήνην.

Ὁ Γεώργιος, εἰς δὲν ἡ συνδιαλέξις αὐτῆ δὲν ἤρθεσε πολὺ ἠθέλησε ν' ἀλλάξῃ θέμα συνομιλίας.

Ἐχετε, εἶπεν, ὠραίας κόρας ἐδῶ τούλαχιστον κατὰ τὴν εἰσοδὸν μας εἰς τὴν πόλιν μου ἐφάνη ὅτι εἶδα ἀρκετάς.

Ὡ! ἀπεκρίθη ὁ πολίτης τῆς Οὐλμης, τὸσον πειλάς, ὥστε εἰμποροῦμεν νὰ πλακοστρώσωμεν τὴν πόλιν.

Καὶ δὲν θὰ ἦτο διόλου ἀσχημον, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος, διότι τὸ λιθόστρωτόν σας εἶνε φρικωδῶς ἀσχημον. Ἀλλὰ, δὲν μοῦ λέγετε, ποῖος κατοικεῖ εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην οἰκίαν με τὸν ἐξώστην εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, ἂν δὲν ἀπατώμαι, νομίζω ὅτι εἶδα δύο ὠραίας νεάνιδας ὅταν ἐπεράσαιεμ.

Τὰς παρετήρησατε; εἶπεν ὁ ἄλλος γελῶν. Ὡ, χωρὶς ἄλλο ἔχετε ὅξυ τὸ βλέμμα καὶ εἰσθε ἐμπειρογνώμων. Εἶνε αἱ ἀγαπηταὶ μου ἐξαδέλφαι πρὸς μητρός ἢ ξανθὴ εἶνε κόρη τοῦ Βέσσερερ, ἢ ἄλλα εἶνε ἀπὸ τὸ Λιχτενσταϊν, ἔρχεται ἀπὸ τὴν Βυρτεμβέργην, καὶ ἦλθεν ἐδῶ δι' ὀλίγον καιρόν.

Ὁ Γεώργιος ἠγχαρίστησεν ἐν αἰγῇ τὸν οὐρανὸν ὅτι ἔφερον εἰς συνάντησιν του ἓνα τὸσον πλησίον συγγενῆ τῆς Μαρίας. Ἀποφασίσας δὲ νὰ ἐπωφεληθῆ τὴν εὐτυ-

χῆ ταύτην συγκυρίαν, ἐστράφη μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς προσηνεῖας πρὸς τὸν γείτονα τοῦ καὶ εἶπεν εἰς αὐτόν:

Ἐχετε δύο ὠραίας ἐξαδέλφαι, κύριε Βέσσερερ.

Τὸ ὄνομά μου εἶνε Δίτριχ φὸν Κράφτ, ὑπέλαβεν οὕτως καὶ εἶμαι γραμματεὺς τοῦ μεγάλου συμβουλίου.

Εἶνε θελκτικώτατα, κύριε Κράφτ καὶ θὰ τὰς ἐπισκέπτεσθε βεβαίως συχνά;

Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου, ἰδίως ἀφ' ὅτου ἦλθεν ἡ δεσποινὶς Λιχτενσταϊν. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ ἐξαδέλφη μου Βέρθα κάμνει ὀλίγον τὴν ζηλότυπον· διότι, μεταξὺ μας, εἰμῶθα πολὺ ἀγαπημένοι πρῶτα, ἀλλὰ προσποιούμαι ὅτι δὲν βλέπω τίποτε, καὶ τὰ ἔχω καλὰ μετὰ τὴν Μαρίαν.

Ἡ εἰδήσις αὐτῆ δὲν ἤχησε τὸσον εὐαρέστως εἰς τὰ ὦτα τοῦ Γεωργίου, διότι ἠρυσθῆσε καὶ ἐσφίγγε τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ.

Ναι, γελᾶτε, ἐξηκολούθησεν ὁ γραμματεὺς, εἰς οὐ τὴν κεφαλὴν ἀνέβαινον οἱ καπνοὶ τοῦ οἴνου. Ἄν ἤξευρες πᾶς μετὰ διαφιλονικίαν ἀναμεταξὺ των! Ἡ ἀλήθεια ἔμαι εἰς ὅτι ἡ δεσποινὶς Λιχτενσταϊν ἔχει ὄσως διόλου παράξενον τρόπον νὰ φαίνεται ἀξίερατος· εἶνε τὸσον ἀξίοπρεπής, τὸσον σοβαρὰ, ὥστε δὲν τολμᾷ κανεὶς ν' ἀστευθῆ πολὺ ἐνώπιόν τῆς, καὶ δὲν ἀφίνει οὐδὲ τὴν Βέρθαν νὰ φλυαρῇ μαζὶ τῆς· ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο μοῦ φαίνεται τὸσον θελκτικόν, ὥστε μολονότι με ἐδίωξεν ἕως τῶρα δέκα φορὰς ἐγὼ ἐπιστρέφω καὶ ἐνδεκάτην. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ διαγωγὴ τῆς προέρχεται ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ αὐστηροῦ πατρὸς τῆς, ἐνώπιόν τοῦ ὁποίου μένει συνεσταλαμένη. Περιμένετε μόνον νὰ ἐξέλθῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Οὐλμης καὶ θὰ ἀλλάξῃ ἀμέσως γνώμην.

Ὁ Γεώργιος ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ καὶ ἄλλας πληροφορίες περὶ τοῦ πατρὸς τῆς Μαρίας, ὅτε παραδόξως φωναὶ τὸν διέκοψαν· εἶχεν ἀκούσει ἤδη τὰς παραδόξους ἐκείνας φωνὰς ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν συνδαιτυμένων, προφερούσας βραδέως καὶ μονοτόνως βραχέως τινὰς φράσεις, ἃς δὲν εἶχε δυνήθη νὰ ἐνοήσῃ. Πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι τὸν μεσαίωνα, ἐν ταῖς αὐτοκρατορικαῖς ἰδίως πόλεσιν, ἐπεκράτει ἱερὸν ἔθος, ὅτε ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ οἰκοδεσποινὴ ἐξενίζον τινὰς, νὰ ἐγειρῶνται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γεύματος καὶ νὰ περιφρονῶνται περὶ τῆς τραπέζης σταματῶντες πλησίον ἐκάστου συνδαιτυμόνος ὅπως διὰ φράσεως τινος καταλλήλου παρορμηθῶσιν αὐτὸν νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖν.

Τὸ ἔθος τοῦτο τὸσον βαθέως ἦτο ἐριζωμένον ἐν Οὐλμῃ, ὥστε τὸ συμβούλιον δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ καταργήσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ διώρισε εἰδικῶς δύο πρόσωπα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου. Ἡ ἐκλογὴ ἐπέσεν ἐπὶ τοῦ δημαρχοῦ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν συμβούλων.

Εἶχον ἤδη περιέλθει τὰς δύο πλευρὰς τῆς τραπέζης, καὶ δὲν ἦτο ἄπορον ἂν αἱ φωναὶ αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης κοπώσεως, κατέστησαν βραχνῆσαι καὶ ὅτι ἡ ἐ-

πιχαρὶς παρακάλεισιν αὐτῶν εἰς βρῶσιν καὶ ἐκάστην ἀστέιτητα διὰ καρχασιῶν καὶ κενώσεως τοῦ κυπέλλου των. Οἱ ἱππεῖς τῆς Φραγκονίας ἔβαλον λαχνὸν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ δουκὸς καὶ προέπιον ἀμοιβαίως ὑπὲρ τῆς πραγματώσεως τῶν σχεδίων των. Οἱ Νορρεμβέργιοι, οἱ Αὐξβουργιοὶ καὶ πολὶταὶ τινὲς τῆς Οὐλμης συνεζήτουν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς πόλεως αὐτῶν. Οἱ γέλωτες, τὰ ἔσματα, αἱ φιλονικίαι, συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν ἀργυρῶν καὶ κασσιτερίων κυπέλλων, ἐπλήρουν τὴν αἰθούσαν.

Διατί δὲν τρώγετε; διατί δὲν πίνετε;

Ἐστράφη κατάπληκτος καὶ εἶδεν ἄνδρα ὑψηλὸν καὶ ῥωμαλέον, στρογγύλον ἔχοντα τὸ πρόσωπον. Πρὶν προφθάσῃ ν' ἀπαντήσῃ, βραχύσωμὸς τις, ἐκ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, εἶπε δι' ὀξείας φωνῆς:

Μὴ προσβάλλετε τὸ ὠραῖον γεῦμα, τὸ ὅποτον σὰς προσέφερεν ἡ δημοτικὴ ἀρχή!

Πρὸ πολλοῦ ἐπρόβλεπε ὅτι θὰ συμβῆ τοῦτο, ὑπέλαβεν ὁ γέρον Βραϊτενσταϊν, ἀναπαύομενος ἐπ' ὀλίγον ἐκ τῆς μάχης, ἣν εἶχε συνάψει πρὸς τὸ τέμαχος τῆς δαρκαδος. Μένει αὐτοῦ φλυαρῶν ἄντι νὰ τιμήσῃ τὰ θελκτικὰ ψητὰ τὰ ὅποια τὸ ἔντιμον συμβούλιον μᾶς παρέθηκε μετὰ τὴν ἀφθονίαν.

Ἄν ὁ κύριος δὲν τρώγῃ, εἶπεν ὁ Δίτριχ φὸν Κράφτ, εἶνε ὅμως φίλος τοῦ κρασιοῦ καὶ μοναδικὸς ἐμπειρογνώμων τὸ ἐμάντευσα εἰς τὴν στιγμὴν ἅμα τὸν εἶδα νὰ κατατηρῆ μετὰ ἔρωτα μέσα εἰς τὸ κύπελλον τοῦ κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσῃ ἂν προτιμᾷ τὸ Οὐλμπάχελ.

Ὁ Γεώργιος ἠγνώει ἐντελῶς ποίαν σημασίαν εἶχεν ἡ παραδόξως ἐκείνη προστασία· προσεπάθει νὰ δικαιολογήσῃ, ὅτε ἔτερον θέαμα ἐξέπληξεν αὐτόν. Ὁ Βραϊτενσταϊν τοῦ ὁποίου ἡ προσοχὴ προσήλωθη εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγριοχοῦρου εἶχε δεξιῶς ἐξαγάγει τὸ λεμόνιον ἀπὸ τῶν χαυλιόδόντων τοῦ θηρίου καὶ ἀρχίζει μετὰ εὐχαριστήσεως καὶ διὰ χειρὸς ἡσχημένης νὰ κατατινῆ αὐτὴν, ὅτε ὁ δημαρχὸς προὐχώρησεν, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν κατεβρόχθιζε πελώριον τέμαχος, εἶπε πρὸς αὐτόν:

Διατί δὲν τρώγετε; διατί δὲν πίνετε;

Ὁ Μπραϊτενσταϊν παρετήρησεν ἀνεπὶσπαστῶς ἐκείνον, ὅστις ἔκαρνε πρὸς αὐτόν τὴν ἀνωφελῆ ἐκείνην ἐπιπλήξιν τῶν ὀργάνων τοῦ λόγου ὄντων ἐνησυχολημένων, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ· ἠρέσθη μόνον νὰ νεύσῃ διὰ τῆς κεφαλῆς δεικνύων τὰ λείψανα τοῦ τεταρτοῦ τῆς δαρκαδος. Ὁ βραχύσωμος συνοδὸς τοῦ δημάρχου οὐδόλως μεταβαλὼν γνώμην ἐκ τοῦ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του θεάματος ἐπανελάβε διὰ φιλικῆς φωνῆς:

Μὴ προσβάλλετε τὸ ὠραῖον γεῦμα, τὸ ὅποτον σὰς προσέφερε ἡ δημοτικὴ ἀρχή. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἔθιμα τῶν χρόνων. Τούλαχιστον δὲν ἠδύνατο τις νὰ παραπονεθῆ, ὅτι προεκλήθη εἰς γεῦμα πρὸς τὸ θεαθῆναι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ τράπεζα μετέβαλεν ὕφιν. Αἱ μεγάλαὶ παροψίδες ἤρθον ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἐκομίσθησαν δὲ μεγάλαὶ φιάλαι καὶ λάγνηνοι πλήρεις τῶν ἀρίστων οἴνων. Τότε οἱ συμπῆται ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου των προπίνοντες πολλακίς, ὁ δὲ οἶνος δὲν ἐβράδυεν ν' ἀνάψῃ ἀπάντων τὰς κεφαλὰς. Ὁ Δίτριχ Σπαϊτ καὶ οἱ ἐταῖροί του ἤρξαντο μέλποντες σατυρικὰ ἔσματα κατὰ τοῦ

δουκὸς Οὐλριχ, ἐντεινοντες ἐκάστην ἀρὰν καὶ ἐκάστην ἀστέιτητα διὰ καρχασιῶν καὶ κενώσεως τοῦ κυπέλλου των. Οἱ ἱππεῖς τῆς Φραγκονίας ἔβαλον λαχνὸν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ δουκὸς καὶ προέπιον ἀμοιβαίως ὑπὲρ τῆς πραγματώσεως τῶν σχεδίων των. Οἱ Νορρεμβέργιοι, οἱ Αὐξβουργιοὶ καὶ πολὶταὶ τινὲς τῆς Οὐλμης συνεζήτουν περὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς πόλεως αὐτῶν. Οἱ γέλωτες, τὰ ἔσματα, αἱ φιλονικίαι, συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν ἀργυρῶν καὶ κασσιτερίων κυπέλλων, ἐπλήρουν τὴν αἰθούσαν.

Ἐν τῷ ἀνω ἄκρῳ τῆς τραπέζης ἐπεκράτει εὐπρεπεστέρη καὶ ἡσυχώτερα εὐθυμία· ἐκεῖ παρεκλήθη ὁ Γεώργιος Φρόνδομπεργ, ὁ γηραιὸς Λουδοβίκος Χούτεν, ὁ Βάλδμπουργ, ὁ Φραγκίσκος Σίικιγκεν, καὶ ἄλλοι εὐπατρίδαι προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο διηύθυνε τὰ βλέμματα τοῦ ὀπλαρχηγὸς Ἰωάννης Βραϊτενσταϊν, ἀφ' οὗ ἐκορέσθη ἐπαρκῶς καὶ εἶπεν εἰς τὸν Γεώργιον:

Αὐτὸς ὁ θορύβος τριγύρω μας δὲν μ' ἀρέσει διόλου. Τί λέγετε; θέλεις νὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τὸν Φρόνδομπεργ, ὅπως μοῦ ἐξέφρασες τὴν ἐπιθυμίαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν;

Ὁ Γεώργιος, ἀπὸ πολλοῦ ποθῶν νὰ γνωρισθῆ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ, ἠγέρθη μετὰ χαρᾶς ὅπως ἀκολουθήσῃ τὸν γέροντα φίλον του. Δὲν θὰ κατακρινόμενος αὐτὸν ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του ἐγένοντο ζωηρότεροι, αἱ παρειαὶ του ἐχρωματίσθησαν, καὶ τὸ βήμα αὐτοῦ ἐφ' ὅσον προὐχώρει καθίστατο μᾶλλον ἐβέβαιον καὶ ἀναποφασιστον. Ποῖος, ἐν τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ, ἐνώπιον ἀνδρὸς ἀκτινοβολούστος ὑπὸ δόξης δὲν κατελήφθη ὑπὸ τῶν αὐτῶν συναισθημάτων; ποῖος δὲν ἠσθάνθη ἑαυτὸν μικρυνόμενον τότε ἐν ψ' ὁ περιώνυμος ἀνὴρ ἐπείφαινετο γιγάντιος. Ὁ Γεώργιος Φρόνδομπεργ ἦτο ἤδη ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων ὀπλαρχηγῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ὁμίλων περὶ τῶν νικῶν του καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ θὰ μείνη αἰώνιον ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς στρατιωτικῆς τέχνης· διότι ἐπενόησε νέον τρόπον νὰ μάχεσθαι τὰ πεζικὸν κατὰ τάξεις καὶ κατ' οὐλαμοῦς. Αἱ παραδόσεις καὶ τὰ χρονικὰ διετήρησαν μέχρις ἡμῶν τὴν εἰκόνα τοῦ γενναίου μαχητοῦ καὶ ἀναμιμνήσκαται τις τῶν ὁμηρικῶν ἡρώων, ἀναγινώσκων περὶ τοῦ πολεμικοῦ τούτου ἀνδρός. Ἦτο τὸσον ῥωμαλέος ὥστε ἠδύνατο ἐκτείνων τὸν δεξιτὴν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, διὰ τούτου μόνου τοῦ δακτύλου νὰ σείσῃ τὸν ἰσχυρότερον ἄνθρωπον, νὰ σταματήσῃ ἵππον τρέχοντα, νὰ μεταφέρῃ ἀπὸ ἐν μέρος εἰς ἄλλο τὰ μεγαλεῖτερα ὄπλα. Πρὸς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὁ Βραϊτενσταϊν ἀδήγησε τὸν νεαρὸν προστατευόμενον του.

Ποῖον μοῦ φέρετε αὐτοῦ Ἰωάννη; ἀνέκραξεν ὁ Γεώργιος Φρόνδομπεργ παρατηρῶν μετὰ ἐνδιαφέρον τὸν ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον νεόν. Παρατηρήσατε καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ

Βραϊτενστάιν και πιστεύω να έννοήσητε από παλαιά οικογένειαν είνε.

Ο άρχιστράτηγος ήτένισεν επί τόν Γεωργίον αντωνώτερον. Και ό γέρον Βάλδμπουργ έστρεψε προς αυτόν έρευνητικόν βλέμμα. Ο Γεώργιος προύχθησεν έν συστολή και άμηχανία· άλλ εíte διότι ή φιλόφρων και ύποχρεωτική συμπεριφορά τού Φρόντσπεργ ένέπνευσεν αύτψ θάρρος, εíte διότι ήσθάνθη όποιαν σημασίαν είχε δι' αυτόν ή στιγμή εκείνη, κατενίκησεν τήν άμηχανίαν ήν ήσθάνετο ένόμισαν τούσων ένδόξων άνδρών και έθεώρησεν αύτούς θαρραλέως και υπερηφάνως.

— Από τό βλέμμα σου σέ γνωρίζω! είπεν ό Φρόντσπεργ είς τόν Γεώργιον, και έπεισεν αύτψ τήν χείρα· είσαι από τήν οικογένειαν Στουρμφέντερ.

— Ναί, Γεώργιος Στουρμφέντερ, άπεκρίθη ό νέος· ό πατήρ μου ήτο ό Βούρκαρτ Στουρμφέντερ· έπεσε μου είπον είς τήν Ίταλίαν, είς τό πλευρόν σας.

— Ητο γενναίος άνήρ, είπεν ό αρχιστράτηγος, ού τό βλέμμα έμενε προσηλωμένον επί τού Γεωργίου. Μ' έβοήθησεν άνδρείως είς πολλάς μάχας, και πραγματικώς πολύ όργήγορα τόν έπληρε ό θάνατος! Και σύ, προσείπε φίλιως, θέλεις να βυθίσης επί τήν έχνη του. Ποιος σ' έδίωξε τόσο γρήγορα από τήν φωλεάν σου, άφ' ού μάλιστα έφύτρωσαν τά πτερά σου.

— Τό ζεύρω έγω, άπεκρίθη πραχέως ό Βάλδμπουργ· τό πουλάκι πάγει να μαζεύση όλίγο μαλλι δια να στομπώση τās τράπας τής παλαιάς φωλεάς.

Ο σκαίος ούτος ύπαινιμώς προς τό ήρειπωμένον τών προγόνων του μέγαρον άνεδίβασε τό έρυθήμα επί τού προσώπου τού νέου. Ουδέποτε είχαν έρυθριάσει επί τή πτωχεία του· άλλ ή λέξις αύτη ήτο τόσο έξευτελιστική ώστε παρα τόν ύβρίζοντα αυτόν πλούσιον άρχοντα τό πρώτον τότε ήσθάνθη έαυτόν πτωχόν. Διέκρινε τότε, όπισω τού Βάλδμπουργ, δια τού παραθύρου, τόν γνωστόν ήμιν έξώστην· τψ έβρήν ότι είδε τήν Μαρίαν και άνεθάρρησε.

— Ο καθείς εκτιμάται κατά τήν αξίαν του, ήπτότα, είπε· έγω προσήνεκα είς τήν Συμμαχίαν τήν κεφαλήν μου και τόν βραχίονά μου· όλίγον σας ένδιαφέρουν τά αίτια τά όποια με παρώρμησεν είς τούτο.

— Ω! όσον δια τόν βραχίονα θα ιδώμεν μετ' όλίγον πόσον αξίζει· άλλ' όσον δια τήν κεφαλήν, επικρατεί χωρίς άλλο μέσα είς αύτην φοβερά σύγχυσις, άφ' ού παίρνετε τόσο γρήγορα είς τό σοβαρόν μίαν άστειότητα.

Ο νεανίας έμελλε και αύθις ν' άνταπαντήση, οτε ό Φρόντσπεργ λαβών αυτόν φιλικώς από τής χειρός:

— Απαράλλακτος σάν τόν πατέρα σου, παιδί μου, είπεν· Ε, σέ βεβαίω ότι μετ' όλίγον θα δείξης τί είσαι, και ίσα ίσα ήμείς έχομεν ανάγκην ανθρώπων με καρδιάν. Και δέν θα είσαι τότε τελευταίος, σου τό βεβαίω.

Αί όλίγα αύται λέξεις έξελθοῦσαι τού στόματος άνθρώπου άνεγνωρισμένου έν

τούς συγχρόνους αύτού ως γενναιοτάτου και δεξιωτάτου, τοιαύτην ένήσκησεν έπίδρασιν επί τού Γεωργίου, ώστε έπέσχε τήν άπάντησιν ήν είχεν επί τής γλώσσας· αύτού και άπεσώθη έν σιγή προς τό παράθυρον· ένθεν μόν όπως μή επί πλέον παρενοχλήση τόν στρατηγόν, ένθεν δέ όπως σκεφθή άν ή έπιφανείσα αύτψ όπτασία ήτο πράγματι ή Μαρία.

— Οτε ό Γεώργιος άπεμακρύνη τής τραπεζής ό Φρόντσπεργ έστράφη προς τόν Βάλδμπουργ.

— Δέν νομίζω, στρατηγέ, αυτόν τόν τρόπον κατάλληλον, δια να έλκύσωμεν καλούς όπαδούς με τό μέρος μας. Στοιχηματικώς ότι δέν μας άπεχωρίσθη με τόσον ζήλον δια τήν ύπηρεσίαν του, όσον είχε όταν ήλθε προς ήμάς.

— Ο' αναλάβετε, τώρα, τήν ύπεράσπισιν αύτού τού ξεπασμένου παιδαριού; άνέκραξεν ό Βάλδμπουργ. Προς τί; Πρέπει να συνειθίση ν' άκούη τās άστειότητας τών άρχηγών του.

— Με συγχωρείτε, είπεν ό Βραϊτενστάιν, δέν είνε άστειότης να περιπαίξη κανείς τήν έντιμον πενίαν άλλά ήξεύρω ότι άνάκαθεν δέν ήσθάνεθε μεγάλην συμπάθειαν ούδέ προς τόν πατέρα του.

— Και, έξηκολούθησεν ό Φρόντσπεργ, δέν είσθε ακόμη άμετακλήτως άρχηγός του. Ακόμη δέν ήμιας πίστιν είς τήν Συμμαχίαν· ήμπορεί λοιπόν να πάγη με όποιον θέλει· άλλ και άν ήτο υπό τās σημαίας σας, δέν σας συμβουλεύω να τόν πειράζετε, διότι δέν φαίνεται να έχη μεγάλην ύπομονήν.

— Αφωσος έξ όργης ένώπιον άντιρρήσεως ήν ήδυνάτει ν' άνεχθή ό Βάλδμπουργ ήτένισεν επ' άμφοτέρους δι' όφθαλμών ούτω μεστών λίσσης ώστε ό Λουδοβίκος ένόμισε καλόν να παρέμβη όπως παρακώλυση σφοδροτέρων διενέξιν.

— Αφήσατε, δά, είς τήν άκρη, τās παλαιάς σας ιστορίας, είπε· νομίζω ότι είναι καιρός να σηκωθώμεν από τό τραπέζι. Έξώ είνε πολύ σκότος και τά κασιό ήρχισι να κτυπή είς τό κεφαλί. Ο Δίτριχ Σπαίτ προείπε δύο φορές ήδη ύπέρ τού θανάτου τού δουκός, οι δέ Φραγκόιιοι εκεί κάτω δέν συμφώνησαν ακόμη αν πρέπει να καύσουν ή να διαμοιρασθουν τά μέγαρά του.

— Αφήσατέ τους είπεν ό Βάλδμπουργ πικρός γελών· σήμερα εμπορούν να κάμουν ότι τοίς κατέθη. Ο Φρόντσπεργ θ' αναλάβη τήν υπεράσπισιν των.

— Οχι, άπεκρίθη ό Λουδοβίκος Χούτεν. Αν κανείς έχη τό δικαίωμα να όμιλή κατ' αυτόν τόν τρόπον αυτός είμαι έγω, ό εκδικητής τού αίματος τού υιού μου· άλλ' επ' όσον δέν κηρυχθή πόλεμος πρέπει να έμποδίζωμεν τοιαύτους λόγους. Ας σηκωθώμεν από τήν τραπέζιαν.

Ο Φρόντσπεργ και ό Σίγκγγεν παραδεχθέντες τήν γνώμη του άνηγήρθησαν. Τό παράδειγμα των ήκολούθησαν και οι γείτονές των και μετ' όλίγον ή κίνησις εγένετο γενική.

[Έκστα σύνηται.]

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Τού Κοινοβουλίου αι έργασιαί έξακολουθοῦσι περιστρεφόμεναι είς φορολογικά και θαυματικά νομοσχέδια.

Τή άληθεία, ή καταλληλοτέρα κεφαλή επί τής όποιας οι οικονομολόγοι δύνανται να μάθωσι τήν τέχνην των είνε ή Έλληνική· διότι ποτον είδος θανείου ή ποτον είδος φορολογίας δέν εισηγήθη παρ' ήμιν· και έπειτα κατατρέχουσιν ήμάς τόσοσιν αι Δυνάμεις, ένψ έπρεπε να μάς έχωσι περί πολλού και να μάς θεωρώσιν ως τι οικονομολογικόν καθαρήριον, ένψ δοκιμάζεται πάσα πρωτόφανής θεωρία άπορρέουσα εκ πάσης διανοίας άμφοιστοιμένης ευξείας.

Ο δέ άληθής Μάρτυς τής επιστήμης, ό έλληνικός λαός, άγογγύτως δέχεται τά άλλεπαλλάτως έπιπροσθημένα βάρη, άποδλέπων ιδίως είς τās εκτάκτους άνάγκας τής Πατρίδος, ήτις, επί τού προκειμένου μάλιστα, είς ούδένα πλην έαυτής δύναται να έλπιση.

Ατυχώς αι έκτακτοι αύται περιστάσεις ούδέποτε από τής άπελευθερώσεως τής Ελλάδος έξέλιπον, ούτε είνε έλπίς να εκλείψωσιν, άχρις ότου, ή πραγματωθώσι τά όνειρά μας, ή παύσωμεν βλέποντες όνειρα.

Τούς πιστεύοντας ότι πās όργασμός θα καταπαύση έν Ελλάδι, ένεκα έλλείψεως μέσων συντηρήσεως τού κατά ζήραν και θαλάσσαν στρατού, άφώπλισε τό άπροσδοκήτως εισαχθέν νομοσχέδιον περί θανείου εκ 100,000,000 δραχμών, ών δύναται να γίνη χρησις άποκλειστικώς δια τās εκτάκτους δαπάνας των πολεμικών ύπουργείων.

Βεβαιούται ότι ή έπιτυχία τού δανείου τούτου έξησφαλίσθη.

Αλλά και τού έτέρου θανείου, τού πατριωτικού εκ 30,000,000 τίθενται αι όμολογίαι είς κυκλοφορίαν, ή δέ διάθεσις των μετοχών, ήτις θ' άποδείξη τήν γνησιότητα και τήν διάρκειαν τού κεφαλαίου, ήμείς ένθουσιασμού, θεωρείται έξησφαλισμένη.

Τό ύπουργείον των Έσωτερικών έσύσπησε στενωός προς τό ύπουργείον τής Παιδείας τήν δια δαπάνης τής μονής Λαύρας ή δια χορηγίας εκ τού δημοσίου ταμείου ταχέως και καθολικην έπισκευην τού έν αύτψ αρχαίου ιερου ναού, έν ψ άνεπετάσθη ή ύπέρ τής ένδικης άνεξαρτησία σημαία, και τήν έν καλή καταστάσει συντήρησιν αύτου.

Τούτο όφείλεται είς τήν μοναδικήν Περιγραφήν τής Λαύρας, έν ταις: «Έντυπώσεσι και Άναμνήσεσιν» ως έν τή Έβδομάδι δημοσιεύει ό συνεργάτης ήμιν κ. Σπ. Παγνέλης, περικοπήν τής όποιας λίαν φιλοφρόνως κατέχωρισε ή φίλη «Νέα Έφημερίς».

Και μετά των φύλλων μόν τού Δεκεμβρίου θα περατωθή ή φιλολογική αύτη

ανά τās «Πέραν τού Ισθμού» χώρας εκδρομή· ή τοσοῦτον ένθουσιωδώς, παρα τās άνωμαλους ταύτας περιστάσεις, άναγνωσθείσα, εύελπιστούμεν ήμεις ότι κατά τήν προσεχή άνοιξιν τό έργον θέλει συνεχισθή δι' επισκέψεως των τε ύπολειφθεισών μερών τής Πελοποννήσου, ως και τών τής Στερεάς Ελλάδος και των Νήσων.

Πολύ επαινοῦνται αι ύποβληθείσαι είς τήν βουλην τροποποιήσεις έν τψ δασμολογία και ιδίως ή περί αύξήσεως τού δασμού των έξωθεν εισαγομένων χρωματιστών ύφασμάτων. Η περί τούτων πρωτοβουλία όφείλεται είς τό επί των Έσωτερικών ύπουργείον τή εισηγήσει και τή μελέτη τού άρμοδίου τμηματάρχου κ. Σ. Βάρβογλη.

Και άλλα βάσανα!

Οι υπό των στρατολογικών συμβουλίων ή των νομαρχών προστεθέντες έν τψ μετὰ τό 1879 προσθήκω μτρώφ, ύποχρεοῦνται ήδη κατά τās διατάξεις τού ΗΜΑ νόμου τής 27 Μαρτίου 1882 να ύπηρετήσωσιν επί εξ μήνας. Είς τούτους καταλέγονται οι άγαντες σήμερα ηλικίαν μέχρι των 35! έτών.

Ο νόμος βεβαίως διάταξε τούτο όπως τιμωρήση τούς μη δηλώσαντας προς άποφυγήν τού προς έπιστράτευσιν καθήκοντος, και οι εκτελούντες τόν νόμον δέν ήδύναντο να πράξωσιν άλλως...

Αλλ' αν οι μη δηλώσαντες έγκαίρως είχαν λόγους άποχρώντας να μη δηλώσωσιν! άλλ αν οι μη δηλώσαντες δέν ήσαν τότε πολίται Έλληνες;! Κουλουβάχατα!

Είς τήν Βουλην εισηγήθη προς συζήτησιν νομοσχέδιον σωτήριον δια τόν Δήμον, όφειλόμενον είς τήν έπίνοιαν και φιλοπονίαν τού δημοτικού συμβούλου κ. Γωσήφ Γκινάκας.

Δια τού νομοσχεδίου τούτου μετὰ τριάκοντα έτη είς τόν Δήμον Αθηναίως έξασφαλίζεται πρόσδοδος 300 χιλ. δραχμών και παύσονται αι ένοχλήσεις των άπαιτητών εξ εκατομμυρίων δραχμών, είς όσας βεβαίως ήθελεν άνέλθει τό χρέος τού δήμου, εάν δέν υπεβάλετο είς τήν βουλην τό έν λόγω νομοσχέδιον.

Επίσης έν τή βουλή συζητείται και έτερον νομοσχέδιον είς τόν αυτόν δημοτικόν σύμβουλον όφειλόμενον, περί έπιβολής δημοτικού δασμού επί των μη τελωνιόμένων ώνίων έμπορευμάτων. Και ούτω δέν θα ύποβάλλωνται είς δημοτικόν φόρον μόνον οι φασίολοι και οι έρέβιθοι και τόσα άλλα ώνια τής πρωτίστης άννάγκης άλλ και οι φασιατοί, αι τριγύλαι (μαρμπούνια) και τά λοιπά είδη τής πολυτελείας έν τοίς τροφίμοις.

Πολλά, πολλά πρέπει να γίνωσιν ύπέρ τού Δήμου Αθηναίων, τού όποιου ή ευξία τιμψ και όφελει τήν Ελλάδα σύμπασαν.

Ελπίζομεν ότι δέν θα λησμονήση ή ιστορία ν' αναγράψη είς τās δέλτους αύτης ότι, καθ' ήν έποχην ή Βουλγαρία ένικά δια νέαν αξιωματικόν, καθ' ήν έποχην ό Μιλάνος άπεμάκρυνε τού ένεργού στρατού τούς προδεηκότας, ή Έλληνική βουλή άπέριπτε τό περί όριον ήμείας νομοσχέδιον!...

Και έφαγον, και έπιον, έν τή αίθούση τού ξενοδοχείου τής Μεγάλης Βρεταννίας, και έξύμνησαν τόν έφευρέτην των μηροβόλων Νόρδενφελτ και των ύποβρυχιών του, είς άτινα εύχόμεθα να μη πετάξη τό έθνος τά εκατομμύρια του.

Οι Έλληνες ναύται έχουσι στήθος και καρδιάν, και ούτε καταδέχονται ούτε γνωρίζουσι να πολεμώσιν ύποβρυχιώς!...

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ—ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Αλλά παλιν ευρήματα τήν εβδομάδα ταύτην καθήδυνον τούς φιλαρχαίους. Κατά τās ένεργουμένας άνασκαφάς έν Βοιωτία άνευρέθησαν δύο χαλκοί λέοντες και αρχαίον μαρμάρινον άγαλμα τού Απώλωνος· πλείστα δ' άλλα άντικειμένα τής ιστορίας και τέχνης έλπίζεται ότι θα εύρεθώσιν. Αί έν τή Ακροπόλει και τή Αγορά των Αθηνών άνασκαφαί έξακολουθοῦσιν, ούδέν νεώτερον ένεγκούσαι είς φώς.

Και θα ήναγκαζόμεθα δια των όλίγων τούτων γραμμών να έξοφλήσωμεν τά προς τήν φιλολογίαν καθήκοντα ήμιν, άγγέλλοντες μόνον τήν έκδοσιν τού Β' τεύχους τής περιζήτητου ιστορίας τού κ. Κ. Παπαρηγοπούλου, αν μη είχομεν ν' αναγράψωμεν τήν επί τή έπετειφ τής γεννήσεως τού μεγάλου Γερμανού αρχαιολόγου Βίγκελμαν έναρξιν των συνεδριάσεων τού ένταύθα Γερμανικού αρχαιολογικού Ινστιτούτου.

Κατά τήν έπίσημον ταύτην έναρξιν παρέστησαν πολλοί των ήμετέρων λογίων και αρχαιολόγων, έτι δέ και οι πρεσβευται Γερμανίας και Αυστρίας. Πρώτος ό διευθυντής τής Σχολής κ. Ούλερίχος Καίλερ ώμίλησε περί των νεκροταφείων παρα τούς αρχαίους Έλλησι. Μετ' αυτόν ό έπαίρος τής Σχολής κ. Δαίρπελδ ώμίλησε περί τού επί τής Ακροπόλεως τής Τύρυνθος εύρισκομένου προϊστορικού μεγάρου· έν τέλει δ' ό παροπιδημών καθηγητής τής αρχαιολογίας έν Βερολίνω κ. Κόντζε ώμίλησε περί των έν Περγάμω άνασκαφών. Και αι τρεις άνακοινώσεις, σπουδαιόταται υπό πάσαν έποψιν, λίαν εύχαρίστως ήκούσθησαν υπό των παρευρισκομένων.

Έν Κανταβριγία τής Μ. Βρετανίας έδιδάχθησαν λίαν έπιτυχώς έλληνιστί αι «Ευμεινίδες» τού Αισχύλου. Περί τής παραστάσεως ταύτης θέλομεν γράψει λεπτομερέστερον προσεχώς.

Εξεδόθησαν υπό τού J. Glenni τά Έλ-

ληνικά δημοτικά ζσματα των υπό τήν Τουρκίαν Έλληνικών επαρχιών έν έμμέτρφ και επί λέξει μεταφράσει τής Λουκίας Γάρρετ. Έπεθεωρήθησαν δέ και επεξεργάσθησαν υπό τού έκδότου.

Εγένετο και δευτέρα έκδοσις τής υπό Kanitz Bulgarie Danubienne et le Balkan (ή Δανουβείος Βουλγαρία και ό Αίμος) χάριν ίσως πολιτικών σκοπών.

Και έτερον σύγγραμμα περιηγήσεων είς Ρωμιλίαν, Βουλγαρίαν, Μακεδονίαν και Αλβανίαν έξεδόθη υπό τψ τίτλω Hungronnet (Leon) La Turquie inconnue. Τό περιηγητικόν τούτο ήμερολόγιον διαίρεται είς δύο μέρη. 1ον Είς χειμών έν τψ Αίμω (Un hiver dans les Balkans 1877—78) και έν θέρος έν τψ Αδριατική (Un été dans l'Adriatique 1880).

Εξεδόθη ό α' τόμος τής τετάρτης έκδόσεως τού έγκυκλοπαιδικού λεξικού τού Meyer (Meyers Conversations-lexicon). Ο τόμος ούτος σύγκειται εκ πλείων των 1000 διπλών σελίδων, περιέχει 154 εικόνας εκτετυπωμένας έν τψ κειμένφ και 34 όλοσελίδου, φθάνει δέ μέχρι τής λέξεως Atlantiden.

Αί έν Περσία έπιχειρηθείσα, υπό τής επιστημονικής άποστολής τής Γαλλίας άνασκαφαί έξήγαγον είς φώς λίψανα σπουδαία τών άνεκτάκτων τών Αρχαιμενιδών μετ' έπιγραφών και σφραγίδων βασιλικών τού Σέρξου και Αρταξέρξου.

Προσεκτήθη έξάκτως υπό τού έν Λονδίνω βιβλιοπώλου ΤΟΟΝ προσευχτήσασόν τι Έδουάρδου τού Έκτου τυπαθέν τόν Ιούνιον τού 1549 υπό Έδουάρδου Whitechurch και πωλείται άντί 90 λιρών στερλινών. Είς τό τέλος τού προσευχηταρίου προσήρτηται ή προκήρυξις τού Έδουάρδου, δι' ής προσδιορίζεται ή τιμή τής πωλήσεως τού βιβλίου. Τούτου όμοιον άντίτυπον εύρηται και έν τψ Βρεταννικφ μουσειφ, άλλ' έξ ου έλλείπει ή προκήρυξις. Έπειδή όμως και έν τψ άντιτύφφ τού ΤΟΟΝ ύπηρεην έλλειψις ένός φύλλου, εγένετο συμπλήρωσις είς άμφότερα τά άντίτυπα δια πανομοιότυπου άντιγραφής των έλλείψεων. Έν τούτοις τό προσευχηταριον τό έν ταις χερσί τού ΤΟΟΝ είναι ύπέρτερον τού τού Βρεταννικού Μουσείου, καθότι άνευρέθησαν έν αύτφ υπό τού τελευταίου κατόχου δύο ύπογραφαί αύτογράφου τού Σαϊζσπέρου. Περί τής γνησιότητος των αύτογράφων οι περί τά τοιαύτα έπαίοντες διηρέθησαν είς στρατόπεδα άντίθετα, και οι μόν ισχυρίζονται ότι αι ύπογραφαί είναι γνησιώταται, οι δέ ότι έγράφθησαν καθ' έν αίώνα έξησεν ό Σαϊζσπέρου.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

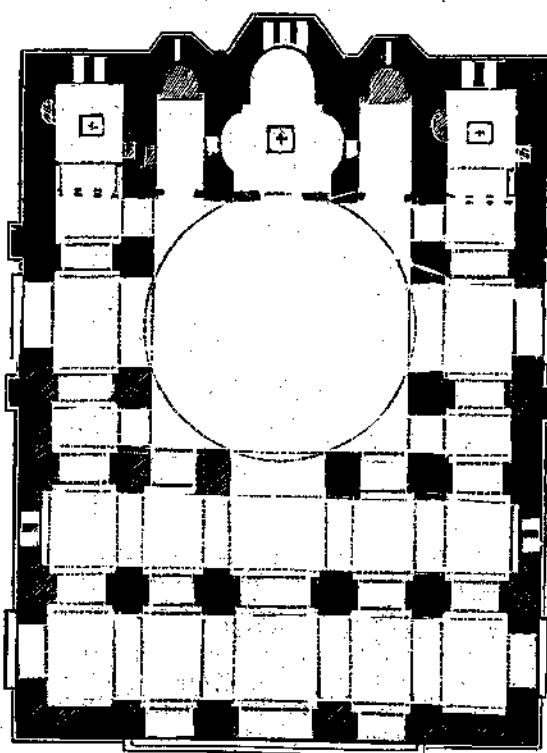
(Συνέχεια και τέλος: σελ. 557)

Βραδύτερον έπαθε και ο ναός υπό ισχυρών σεισμών, τελευταίον δε κατά την Ελληνικήν επανάστασιν βόμβη πεσούσα εκ της Ακροπόλεως κατά των εντός του ναού τούτου άμυνομένων, κατέρριψε μικρόν μέρος του αρχαίου αυτού θόλου· έκτοτε δε ο ναός ούτος, ήρειπωμένος και έρημος, ήν καταφύγιον των ζώων, και των ποιμένων, οικτρώς τας πολυτιμοτάτας και αρχαιοτάτας του ιερού τούτου ναού άγιογραφίας κατακαπνίζοντων, μεχριστότου ή Ελληνική Κυβέρνησις, χαρίζομένη εις την από 25 Απριλίου 1847 αίτησιν της ένταυθα Αυτοκρατορικής Ρωσικής Πρεσβείας, έδωρήσατο αυτή τον ναόν τούτον, υπό τον όρον, όν αυτός ο άοίδιμος βασιλεύς Όθων θερμάς συνέστησε, της ακριβούς τηρήσεως του αρχαίου και αρχικού αρχιτεκτονικού ρυθμού του σπανιτάτου τούτου Βυζαντιακού οικοδομήματος.

Τοσούτον δ' έντέχνως ο ναός ούτος έξωτερικώς μέν υπό του κ. Βλασσόπουλου, έσωτερικώς δε υπό του άριστοτέχνου άγιογράφου κ. Θεοφίλου έπεσκευάσθη και διακοσμήθη, ώστε πολλοί των έπιπολαίως τον ναόν τούτον θεωμένων, νομίζουσιν ότι ο ναός ούτος είναι έργον συγχρόνου τέχνης.

B.

Αρχιτεκτονική κάτοψις του ιερού ναού του Νικοδήμου.

Η αρχιτεκτονική κάτοψις του ιερού τούτου ναού, διά τους περί την χριστιανικήν αρχιτεκτονικήν ή την ιστορίαν της τέχνης ασχολούμενους, μαρτυρεί τις ή του ναού τούτου πόλια αρχαιότης και

τις ή αρχιτεκτονική του οικοδομήματος τούτου άξία.

Η Βυζαντιακή αρχιτεκτονική του ναού τούτου διάταξις, ήν εν τω άνωτέρω αρχιτεκτονικώ σχεδιαγραφήματι βλέπομεν, είναι τελειοτάτη Βυζαντιακή αρχιτεκτονική διάταξις, ήν ο Βυζαντιακός ρυθμός ήδυνήθη όλως άφ' εαυτού να δημιουργήση, ου μήν αλλά και εις πάσας τας λειτουργικάς ανάγκας των διαφόρων τελετών της Εκκλησίας έντελεστοτα να προσαρμογή, άλλαις λέξεσι, την τοιαύτην αρχιτεκτονικήν διάθεσιν ύπηγόρευσαν αυτοί αι έν ταις οικουμενικαίς Συνόδοις όρισθείσαι και έν τω ναφ της αγίας Σοφίας το πρώτον άναπτυχθείσα μεγαλοπρεπείς τελεται της Εκκλησίας και έπομένως το άνωτέρω αρχιτεκτονικόν οικοδόμημα, είναι έντελώς άυτοτελής, ανεξάρτητον, και πρωτότυπον προίον της Ελληνικής Χριστιανικής τέχνης, έφ' ό υπό την έποψιν ταύτην άποβαίνει άνεκτίμητον τη άληθεία κειμήλιον της ενιαίας ιστορίας της Ελληνικής τέχνης. Η πρώτη αρχιτεκτονική ιδέα του ναού τούτου έπρεπε κατ' ανάγκην να στηρίζεται και στηρίζεται εις το μέγα αρχιτεκτονικόν σύστημα του ναού της αγίας Σοφίας, ούτινος την έν ταις νέοις ναοίς άπομίμησιν ακούσιος και άνυπέβλητος δύναμις έπέβαλεν εις τας καρδιας πάντων εκλείνων, οτινες ένόητα πλατώς λέγοντες, ως όρατόν κέντρον ταύτης έθεώρουν αυτόν τον Πατριαρχικόν ναόν της αγίας Σοφίας. Ο ναός ούτος της αγίας Σοφίας είναι, ούτως ειπεΐν, ο μέγας σταθμός των αρχιτεκτονικών οικοδομημάτων, όστις διαχωρίζει τα έθνικά ιερά των χριστιανικών ιερών, είναι το μεταίχιμιον μεταξύ της αρχαίας και νεωτέρας τέχνης, έπομένως εν τη αρχιτεκτονική αυτού κατόψις άμυδρως άναμιμνησκόμεθα των αρχαίων Βασιλικών και της αρχαίας τέχνης, ένφ' οι άμέσως μετά τον ναόν της αγίας Σοφίας ιδρυθέντες χριστιανικοί ναοί άπομακρύνονται όριστικώς της αρχαίας τέχνης και έγειρονται όλως κατά τας ανάγκας των ιερών τελών, αίτινες έπι αιώνας έν τω ναφ της αγίας Σοφίας έκτελούμεναι, ύπεδεικνυον την ανάγκην νέων τινών αρχιτεκτονικών μεταρρυθμίσεων.

Συγκρίνοντες δε τας δύο αρχιτεκτονικάς κατόψεις του ναού της αγίας Σοφίας και του Νικοδήμου, λαμπρως βλέπομεν έν τω άνωτέρω σχεδιαγραφήματι της κατόψεως του ναού του Νικοδήμου πάς νέας ταύτας μεταρρυθμίσεις και συμπληρώσεις, ως ή ανάγκη των τελετών ύπηγόρευσεν· ούτως έν τω κέντρω του ιερού παρέμεινε μέν ως είχεν άγια τράπεζα, ή πληθός όμως των ταύτην κυκλούντων ιερών και αι λειτουργικά έκφράσεις «οι κυκλούντες το θυσιαστήριον» και «κυκλον

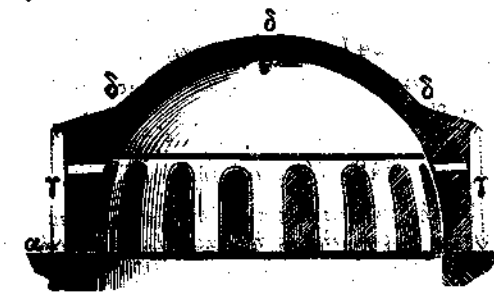
1 Το αρχιτεκτονικόν τούτο σχεδιάγραμμα όφείλεται εις την φιλότιμον έπιμέλειαν του κ. Ιωάννου Φιλίππιδου μαθητού της αρχιτεκτονικής έν τω ένταυθα Πολυτεχνείω, όστις μετά πολλήν ακριβείαν τον ναόν τούτον καταμετρήσας, ανήγαγεν εις την άνωτέρω υπό 1/200 κλίμακα.

το θυσιαστήριον» έδωκαν άφορμήν όπως σχηματισθή αρχιτεκτονικώς ο κυκλικός περί την άγιαν Τράπεζαν χώρος· ο άπό της λειτουργίας των πιστών χωρισμός της προθέσας και ή έν κείνω τω όρθρω προτομακεία του άγιου όρθου, έβάλετο τον προς τα άριστερά της άγιας Τράπεζης χώρον της ιερής προθέσας. Η ανάγκη της υπό των διακόνων τηρήσεως των ιερών σκευών και αμφίων όριστικο τόν· προς τα δεξιά της άγιας Τράπεζης χώρον του διακονικού, ή ανάγκη της συγκροτήσεως έτησιών έπιτοπίων συνόδων, της διδασχης νεοφωτίστων, της τιμωρίας ένόχων κληρικών κλ. προκάλεσε την άνάγκην της μέχρις επάνω του ιερού βήματος έκτάσεως της γυναικονίτιδος, ή άπαγόρευσις του έπι της αύτης άγιας Τράπεζης δις κατά την αύτην ήμέραν τελειν την θείαν λειτουργίαν, επήνεγκε την άνάγκην των έν τω αυτώ ναφ πλειόνων παρεκλήσιων, ή δε άνάγκη της παραστάσεως ή μη παραστάσεως κατηχομένων, άφικεν έλευθέραν την θέλησιν του αρχιτέκτονος του διά μέσου των τετραγωνικών περσών σχηματισμού ή μη σχηματισμού νάρθηκος.

Ούτοι είναι οι σπουδαιότεροι λόγοι οι προκαλέσαντες ταύτην την αρχιτεκτονικήν διάθεσιν, όιαν έν τω άνωτέρω ναφ του Νικοδήμου βλέπομεν. Τοιαύτης δ' αρχιτεκτονικής διαθέσεως χριστιανικοί ναοί πάνυ όλγοί μέχρις ήμών διεσώθησαν· οι τώως γνωστοί μοί είναι οι εξής τέσσαρες· ο της Μονής του όσιου Λουκά, έν λίαν έσφαλιμένως ο Buchon έσχεδιαγράφησεν, ο ναός του Δαρνίου, ο έν Μισστρά αρχαίος ναός του άγιου Νικολάου και ο άνωτέρω ιερός ναός του Νικοδήμου. Σημειωτέον δε πάλιν ότι εκ των πρώτων χριστιανικών ναών, οτινες μετά τον ναόν της αγίας Σοφίας ιδρυθέντες εκ παντός τρόπου άπεριμήθησαν τον θόλον του ναού της αγίας Σοφίας ώσαύτως πάνυ όλγοί μέχρις ήμών διεσώθησαν.

Μεταξύ δε των όλιγίστων τούτων ναών, μεθ' ών και ο αρχαίος θόλος έσώθη, τακτέος και ο ναός του Νικοδήμου. Έπειδή δε, ως μη ώφελεν, υπό των νυν τή της Ρωσικής Εκκλησίας διεπόντων διαφιλονικείται ή αρχαιότης του θόλου του ιερού τούτου ναού του Νικοδήμου, ως δε ο νυν του ναού τούτου αρχιμανδρίτης φρονεί ότι ούδεις μέχρι σήμερον διεσώθη αρχαίος Βυζαντιακός θόλος· και έπομένως ουδεμία προσγίνεται εις την τέχνην και την ιστορίαν βλάβην, εάν ο ύπάρχων ταπεινός θόλος του Νικοδήμου μεταποιηθή κατά το σχήμα των έν Ρωσία θόλων, διά τούτο έν τη παρούση ήμών περί του ναού τούτου πραγματεία αναγκαίον να καθήκον ήμών θεωρούμεν έν όλγοις να άποδείξωμεν την αρχαιότητα του ύπάρχοντος θόλου. Έν μάλιστα των σπουδαιοτάτων γνωρισμάτων ότι ο ιερός ούτος ναός του Νικοδήμου άνήκει εις την άνωτέρω αρχαιοτάτην της χριστιανικής αρχιτεκτονικής περίοδον, είναι αυτός ο εύτυχώς μέχρι της σήμερον διασωθείς θόλος της Εκκλησίας, ως έν τη διατομή

του παρόντος σχεδιογραφήματος καταφαίνεται

ληφθέντος εκ των τώως άνεκδότων αρχιτεκτονικών σχεδιογραφήματων του άξιότιμου ταγματάρχου του μηχανικού κ. Τηλεμάχου Βλασσόπουλου του τον ναόν τούτον κατά το 1852 έπισκευάσαντος.

Όπως δ' άποδείξωμεν την αρχαιότητα του θόλου αναγκαζόμεθα να αναφέρωμεν γενικά τινα περί των αρχαίων θόλων, είτα δε ειδικώτερον περί του ήδη δίκην περί της γνησιότητος της αρχαιότητος αυτού υπέχοντος θόλου του ιερού ναού του Νικοδήμου.

Αρχαίοι θόλοι.

Οι πρώτοι και αρχαιότατοι θόλοι των Βυζ. Εκκλησιών έσωτερικώς έσχημάτιζον κοίλον ήμισφαίριον, ούτινος ή βάσις α β ήτο συγχρόνως και βάσις του τυμπάνου γ. Άλλαις λέξεσι, ο θόλος δ μετά του τυμπάνου γ συνατετέλουν το κοίλον ήμισφαίριον ε, και έσωτερικώς μέν έσχηματίζετο πλήρες κοίλον ήμισφαίριον, ένφ' έξωτερικώς έφαίνετο κυρτόν μόνον μέρος του έσωτερικώς κοίλου τούτου ήμισφαίριου.

Έν Κωνσταντινουπόλει, ένθα το πρώτον ο αρχιτεκτονικός ούτος ρυθμός έγεννήθη, τοιοούτον θόλον έχει ο ναός των αγίων Σεργίου και Βαχχου [νυν Κιουτζουκ άγια Σόφια,] όστις μικρόν πρό του ναού της αγίας Σοφίας υπό του Αυτοκράτορος Ίουστινιανού κτισθείς, έχρησίμωσε και ως πρόπλασμα του ναού της αγίας Σοφίας, τοιοούτον θόλον έχει και ο ναός της αγίας Σοφίας και ή Μονή του Λιβός, οικοδόμημα του 9' αιώνος, έν Ελλάδα δε τοιοούτον θόλον έχει ο ιερός ούτος ναός του Νικοδήμου, το αρχαίον μοναστήριον του Δαρνίου, ο άγιος Νικόλαος ο Χωστός, αρχαιοτάτον υπό γην κευασμένον ναίδιον κείμενον έντός του έλαιώνος των Αθηνών προς την όδόν Χαΐδαριου, έτερον αρχαιοτάτον ναίδιον έπι του Πεντελικού όρους, ο ναός της έν Λεβαδεία Μονής του όσιου Λουκά και εις τις έτερος.

Θόλος του ιερού ναού του Νικοδήμου.

Ότι δ' ο ύπάρχων θόλος του άνωτέρω ναού είναι ο αρχαίος και αρχικός θόλος της Εκκλησίας ταύτης τούτο σαφέστατα καταδεικνύεται και εκ του σχήματος αυτού, φυλάσσοντος ακριβώς τας άνωτέρω αναλογίας εκ των σχεδιογραφήμα

1 Πασπάτη Βυζαντιναι Μελέται σ. 332.

των των ξένων αρχιτεκτόνων Lenoir και Couchaud των πρό της έπισκευής του ναού τούτον ακριβώς διά πολλών αρχιτεκτονικών εικόνων αντιγράφοντων και εκ αυτών των σχεδιογραφήματων του κ. Βλασσόπουλου, έν οίς διά πλαγίων γραμμών έπηρειώθησαν αι ύπ' αυτού γινόμεναι προσθήκαι.

Και είναι μέν άληθές ότι τετραμελής έπιτροπή έπιφανέστατων μηχανικών και αρχιτεκτόνων του κ. Σμόλενς, του κ. Ρήδελ, του Α. Κανταντζόγλου και του κ. Σχάδελ τή 12 Απριλίου 1847 έγνωμάτευσαν ότι ο ναός ούτος, ως λίαν ήρειπωμένος, πρέπει να καταπέση εκ βάθρων και να έγερθή νέος, ουχ ήττον έναντίον της γνωμοδοτήσεως ταύτης της άνωτέρω έπιτροπής και πάλιν έτέρας μονομερούς γνωμοδοτήσεως του Α. Κανταντζόγλου ο κ. Βλασσόπουλος έμβριθώς σπουδάσας το ζήτημα, ανέλαβε μετά θαυμασίας τω όντι πεποιθήσεως και τόλμης την τόση λαμπρήν έπισκευήν του πολυτιμοτάτου τούτου ναού χωρίς ουδούλας να κατεδαφίση, ή το παράπαν παραμορφώση τους αρχαίους τοίχους και τον αρχαίον θόλον του ιερού τούτου ναού, όπερ άλλως ήτι ή μέγιστη έπιθυμία του άοιδιμου Βασιλέως Όθωνος· άπαράδοτος όρος της Ελληνικής Κυβερνήσεως, προς δε και έπίσημος ύπόσχεσις της Αθήνησιν Αυτοκρατορικής Ρωσικής πρεσβείας.

Έπομένως ο ύπάρχων θόλος του ιερού τούτου ναού του Νικοδήμου δεν είναι έργον νέον, άλλ' είναι ο αρχαίος θόλος του ναού, μικράν φέρων έπισκευήν την διά πλαγίων γραμμών σαφώς έν τω άνωτέρω σχεδιογραφήματι σημειομένην.

Ότι δε και αύτη ή εις την άνωτέρω διατομήν φαινόμενη έξωτερική του θόλου κύμασις δ είναι αναγκαίωτατον γνωρίσμα της εποχής, τούτο σαφώς ώσαύτως καταδεικνύεται εκ του παραλληλισμού αρχαιοτέρων ή και συγχρόνων τω ναφ του Νικοδήμου θόλων.

Ότω τοιοούτον είναι το σχήμα του θόλου του ναού της αγίας Σοφίας¹, του ναού της αγίας Θεοτόκου, οικοδομήματος του 9' ή 1' αιώνος², του ναού της Θεοτόκου έν Μιστρά³ του έν Λεβαδεία αρχαίου ναού του όσιου Λουκά, του άγιου Νικολάου του Χωστού και της έν τη καίεση άγορφή Μεγάλης Παναγίας⁴.

1 Καθ' ήμάς μόνον ή άριστοτεχνική αύτη έπισκευή του ναού του Νικοδήμου έσφαλίσει ύπερ του κ. Βλασσόπουλου έπιστημονικήν τιμήν και δόξαν άναφαίρετον, δικαίως δε πάντες οι έννοούντες την μέγιστην του ναού τούτου άξίαν θα όφείλωσιν αυτόν βαθείαν εύγνωμοσύνην έπι τη διασώσει τοιοούτου πολυτιμοτάτου και αρχαιοτάτου οικοδομήματος.

2 Seemann. Kunsthistorische Bilderbogen, Taf. 43. no. 3.
3 Αϊντό. no 10.
4 Couchaud pl. XX—XXIV.

5 Δυστυχώς ο ναός ούτος εκπαθί άξια των τας άνασκαφάς έκείσε ενεργούντων, άνάξια δε όλως της πολιτείας αυτού αρχαιότητος, τι να είπωμεν όμως όταν λόγιοι και σεβαστοί άνδρες, οία τα μέλη της Αρχαιολογικής Έταιρείας, δέν έκτιμώσι, δέν σεβόνται ούδε φείδονται των τοιοούτων έλιγίστων χριστιανικών οικοδομημάτων,

Έκ πάντων τούτων σαφώς νομίζομεν καταφαίνεται τις ή τού ναού τούτου και ή του θόλου αυτού αρχιτεκτονική και ιστορική άξία. ότι ακριβώς ως έχει νυν ο ναός ούτος αντιπροσωπεύει ώρισμένην περίοδον τέχνης, ένφ' εάν έστώ και κατά μικρόν παραμόρφωθή, το οικοδόμημα τούτο θέλει άπολέσει πάσαν την έπιστημονικήν αυτού άξίαν, προς άνεπανόρθωτον της τέχνης και της ιστορίας βλάβην.

Ακριβώς δ' ένεκα των άνωτέρω λόγων, ο ιερός ούτος ναός πολλού άξιούται λόγου υπό πάντων των περί την χριστιανικήν αρχιτεκτονικήν ασχολουμένων ιδία δ' υπό του Lenoir¹ και του αρχιτέκτονος Couchaud², όστις δικαίως περί του ναού τούτου του Νικοδήμου λέγει ότι «ούτος συνοψίζει εις εαυτόν πάλι, δι' ύπάρχει τέλειον έν τη περιόδω ταύτη της Βυζαντιακής τέχνης».

Καίτοι δε πάντες περί του ναού τούτου γραφάμεντες ξένοι, ως άριστοτέργημα Βυζαντιακής τέχνης έθεώρησαν τούτον, ουχ ήττον έν τή των καθ' έκαστά έκτιμήσει εις πολλά λάθη περιέπεσον, ών τα σπουδαιότερα θεωρούμεν καλόν ένταύθα του λόγου γενεθολογία ν' άναριθμήσωμεν. Ούτως ο Couchaud τον ναόν του Νικοδήμου, εξέλαβε νεώτερον του παρά την Μητρόπολιν ναού του άγιου Έλευθερίου, μη προσέξας εις τα άσφαλή γνωρίσματα των περιόδων της Βυζαντιακής αρχιτεκτονικής και τέχνης, αναφέρει διά τον ναόν τούτον του Νικοδήμου ως το μοναδικόν παράδειγμα Βυζαντ. ναού, άντι κεράμων έχοντος έπίπεδον εκ χωμάτος· δάμα, μη έννοήσας ότι το έπι της στέγης χώμα έκείνο είχον μεταφέρει κατά την Έλλην. επανάστασιν οι χριστιανοί προς προφύλαξιν του ναού, εις όν ήσαν ώχυρωμένοι, και ότι υπό το χώμα έκείνο έκρύπτετο ή άληθής στέγη της Εκκλησίας. Ο Lenoir σφάλεται έν τη αρχιτεκτονική του ναού κατόψις σημειών νάρθηκα και 3 μόνον θύρας, ένφ' ο ναός και εις τας θύρας αυτού φυλάσσει τον ήρόν άριθμόν 7, όστις άκοούθει τον έν όλω τω οικοδομήματι φυλαττόμενον προσφιλή ταις αρχαίοις χριστιανούς μυστικισμόν και είναι συμβολική άναπαράστασις του πνευματικού οικοδομήματος της Εκκλησίας, εις ήν διά των 7 μυστηρίων αύτης εισερχόμεθα· ο δε Bayet, πιστός αντιγράφων τον Lenoir, 12 θόλους της στέγης έκλαμβάνει ως 12 μεγάλους θόλους [coupoles] ούτως, ώστε ο ναός μετά του κεντρικού θόλου, 13 έν

ών ως εκ θαύματος έφείσθη ο χρόνος· Έγειρατε όσας έν θέλητε Μητρόπολεις, αλλά πάσαι όμοϋ δέν ίσοβταθαίξουσιν προς τον ήρόν καταστράφεντα του 9' αιώνος θόλου!

1 Architecture Monastique tom. I. σ. 269 σ. 266 no 170. facade de la Panagia Nécodimo. σ. 277 no 174 και 183. abside de la Panagia Nicodemo. σ. 312. σ. 322. σ. 325. σ. 329. σ. 343. no 238 cloture sacrée a la Panagia Nicodemé.

2 Choix. des églises Byzantines σ. 18. pl. XI. fig. 1. 2. και pl. XIII. πρβ. και Buchon la Grèce cont. σ. 131. Bayet l'art Byzantin. Neole, A. History of the holy eastern church London 1850. G. Castellazzi, Ricordi di Architettura orientale Venetia 1871. κλ. κλ'

συνόλω έχει κατ' αὐτὸν μεγάλους θόλους.¹
 Ἀφίνοντες ἐς ἄλλοτε τὴν ἐκτενῆ τοῦ
 ἀρχαιοτάτου τούτου ναοῦ μονογραφίαν
 καταπαύομεν ὡδε τὰ περὶ τούτου, εὐελ-
 πιστοῦντες ὅτι ἱκανὰ περὶ τῆς ἀρχαιότη-
 τος καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ
 ἐνταῦθα τοῦλάχιστον ἐρρήθησαν.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ἡ πρώτη ἔκθεσις ἐγένετο ἐν Σού-
 σοις τῆς Περσίας ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀσ-
 σοσῆρου (Ξέρξου) τῷ 472 π. Χ. Ἐν τῷ
 πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς Ἑσθῆρ τῆς ἀγίας
 Γραφῆς ἀναφέρεται ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀσ-
 σοσῆρος συγκαλέσας εἰς συμπόσιον τοὺς
 ἀρχοντας καὶ μεγιστάνας τῆς Μηδίας καὶ
 Περσίας τὸ τρίτον ἔτος τῆς βασιλείας του
 εἰδείκνυεν αὐτοῖς τὰ πλοῦτη τῆς ἐνδοξοῦ
 βασιλείας του καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς
 ἐξόχου μεγαλειότητός του ἐπὶ 180 ἡμέ-
 ρας. Ὡστε κακῶς μέχρι ταῦδε ἐπεκρά-
 τησεν ἡ ἰδέα ὅτι ἔκθεσις ὀργανώθη τὸ
 πρῶτον ἐν Νυρεμβέργῃ τῷ 1526.

**Καὶ ἕτερος μάρτυς τῆς ἐπιστή-
 μης.** — Ἀπέθανεν ἐν τινὶ χωρίῳ τῆς
 Οὐγγαρίας πτωχὸς καὶ ἀγνωστος ὁ ἐρευ-
 ρῆτης τῶν χημικῶν πυρῶν Irongi. Τῷ
 1830 ἦτο φοιτητὴς τῆς φαρμακευτικῆς
 ἐν Πέστη, ὅτε ἔκαμε τὴν σπουδαίαν ταύ-
 τὴν ἀνακάλυψιν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς πτω-
 χείας του δὲν κατώρθωσε νὰ λάβῃ προ-
 νόμιον καὶ θέσιν εἰς ἐμπορικὴν κυκλοφο-
 ρίαν τὴν ἐφεύρεσίν του· τοιαύτη ὡς ἐπὶ
 τὸ πλεῖστον εἶναι ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων
 τῶν ἀφοσιουμένων μετ' αὐταπαρνήσεως
 ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὸ δράμα τῶν νεκρῶν. Αἱ ἐργα-
 μερίδες τῆς Ῥώμης διαμαρτύρονται, οὐχὶ
 ἄνευ λόγου, κατὰ τῆς ἐκτάκτου ἀνασυ-
 στάσεως τοῦ ἐθίμου: *Δράμα τῶν νεκρῶν*,
 ὅπερ ἐωρτάσθη ἐφέτος ἐν τῷ Campo
 Santo εἰς τὴν πανήγυριν τῶν Ἁγίων
 Πάντων. Τὸ ἀπεχθές τούτο ἔθιμον εἶχε
 καταργηθῆ πρὸ δεκαπενταετίας, ἀλλ' εὐ-
 σεβεῖς τινες ἐνόμισαν καλὸν νὰ ἀνακαι-
 νίσωσι τὴν εὐσεβῆ ταύτην ἱεροτελεσίαν
 ἀδρᾶ δαπάνῃ. Κρανία, ὅσα καὶ δλόκλη-
 ροὶ σκελετοὶ ἐσυλῆθησαν ἐκ διαφόρων τά-
 φων καὶ μετηνέχθησαν εἰς τὸ Campo
 Santo. Πάντα δὲ ταῦτα ὑπὸ ἐπιγραφὴν
 «*Ἡ ὀπτασία τοῦ Ἐλεκίηλ ἐν τῇ κοιλάδι
 τῶν ἔρηρῶν ὀσίων*» ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς
 θέαν τῶν πιστῶν καὶ τῶν μυκτηρίζοντων
 τὰ τοιαῦτα.

Καὶ οἱ Ἰουδαῖοι νεωτερισταί.
 Ἐν Ἀμερικῇ οἱ Ἰσραηλιταὶ εὕρισκονται
 εἰς διάστασιν, τῶν μὲν ἐπιθυμούντων νὰ
 ἐορτάζωσιν ὡς ἐβδόμην ἡμέραν τῆς ἐβδο-

¹ L'art Byzant'n. σ. 133.

μάδος τὴν Κυριακὴν ἀντὶ τοῦ Σαββάτου,
 τῶν δὲ ἐπιμενόντων νὰ διατηρήσωσι τὸ
 πατροπαράδοτον ἔθιμον. Πρὸς τούτο συν-
 ἤλθεν ἐν Πεττσβούργῃ σύνοδος ραβίνων
 μεταρρυθμιστῶν, ἀποτέλεσμα τῶν συζη-
 τήσεων τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἀπόφασις ὅτι
 οὐδὲν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἢ
 τοῖς κειμένοις τῶν Ἑβραϊκῶν νόμων ἀν-
 τίκειται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θείας λει-
 τουργίας κατὰ τὴν Κυριακὴν ἀντὶ τοῦ
 Σαββάτου.

Ὁ Μελάνος ὡς φιλαναγνώστης.
 — Ὁ ἀτυχὴς βασιλεὺς τῶν Σέρβων, οὐ-
 τινος ἐπέπρωτο τὸ ἐξ ὀρνίθων καὶ ζύθου
 γεῦμα νὰ φάγῃ ἐν Τσαρίθροδ ὁ πολυθέλ-
 γητρος Ἀλέξανδρος, ὁ καὶ διὰ τὴν ἰσχύ-
 ν καὶ χωρητικότητα τοῦ στομάχου του
 διακρινόμενος, καταγίνεται σπουδαίως εἰς
 τὴν Γαλλικὴν Γραμματολογίαν. Οἱ μάλ-
 λον εὐνοούμενοι αὐτῷ συγγραφεῖς εἶναι ὁ
 Θεόφιλος Gautier καὶ ὁ Ναπολέων Γ', οὗ
 ὁ βίος τοῦ Καίσαρος εἶναι τὸ ἐν τῷ προσ-
 κεφαλαίῳ αὐτοῦ βιβλίον. Καὶ περὶ Γκω-
 τῆ μὲν οὐδὲν δυναμέθα νὰ εἰπώμεν, ἀλλὰ
 τὸν Ναπολέοντα Γ' τί τὸν ἤθελε!;..

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

238. Αἰτιγμα.

Μία 'ς τὰ ἄνω βρισκομαι κι' ἔχω ὄρατο χρώμα,
 Ἀλλὰ καὶ μία 'ς τὰς τροφὰς διὰ μ' εὐρῆς ἀκόμα.

239. Δεξιγρφος.

Τὸ πρῶτό μου μὴ πρόθεσις, εἰς τύραννος τὸ ἄλλο,
 Καὶ ἐνωμίνα ποιεῖται δὲ κάμουνη μιάλο.

240. Συλλαβοστο·χειρίγρφος.

Εἰς τοὺς δῆμους τῆς Ἑλλάδος· μία δὲ μ' εὐρῆς· κι'
 ἐμένα,
 Μ' ἂν τὴν πρώτη συλλαβὴ μου ἀφαιρέσης κι' ἐνα
 γράμμα
 Καὶ 'ς τὴ λήγισσα μου βίβης καὶ τὸν τόνο μου
 συνάμα,
 Τότε τρεῖς νὰ μὲ πιάσης 'ς τὰ χωράφια τὰ σπαρμένα.

241. Αἰτιγμα δημῶδες.

Ἄπο ἄνω σὺν τηγάνι
 Κ' ἀπο κάτω σὰ σκυμάγκι,
 Ἄπο ἔμπροσ ἀὰ βελανιδι
 Κι' ἀπο πίσω σὺν φαλλίδι.

242. Πρόβλημα.

Εἶπα εἰς τὸν φίλον μου· «Δὸς μοι 8 μῆλα διὰ
 νὰ ἔχω ὄσα καὶ σὺ». Ἀλλ' αὐτὸς μοι εἶπε·
 «Δὸς μοι σὺ 8 διὰ νὰ ἔχω διπλάσιά σου.»
 Πόσα εἶχεν ἑκάτερος ἡμῶν;

243. Μυθολογικὴ ἐρώτησις.

Ποῖον καὶ πῶς ἐτιμώρησεν ὁ Ζεὺς, διότι ἠ-
 θέλησε νὰ μιμηθῆ τὰς ἀστραπὰς καὶ τὰς βρον-
 τὰς του;

244. Ἱστορικὴ ἐρώτησις.

Τίς ἀπήντησεν εἰς τὸν ἀγγέιλαντα τὸν θά-
 νατον τοῦ υἱοῦ του διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων:
 «Δὲν μοι ἀγγέλεις οὐδὲν ἀπροεδόκητον· ἐ-
 γνώριζα ὅτι ἐγέννησα θνητόν.»

245. Φιλολογικὴ ἐρώτησις.

Τὸ ὄνομα ἀμέθυστος, δοθὲν ὑπὸ τῶν ἀρ-
 χαίων εἰς πολῦτιμον λίθον, γραμματολογικῶς
 σημαίνει ὅτι δὲν εἶναι μεθυσμένος·
 Διὰ τὸ ἔδωσαν οἱ ἀρχαῖοι τὴν ὄνομασίαν αὐτῇ
 εἰς τὸν ἐν λόγῳ λίθον;

246. Ὁρθόλομοι γρῶσις.

Ἦως, φράττων τὰ ὠτά σου, δύνουσαι ν' ἀκού-
 σης τὸ τικ-τάκ τοῦ ὄρολογίου;

247. Κρυπτογραφικὰ.

(Ν' ἀναγνώσῃ ἢ δι' ἀντικατάστασιν τῶν
 στοιχείων σχηματισθεῖσα φράσις).
 Ρῥωος ὦπκ γχπ θανέζπω.

248. Παλαιαὶ εὑρηται.

Πατὴρ τις εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του· «Σήμερον
 εἶναι ἡ παραμονὴ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγεννή-
 θην, ἀλλ' ἀβρίον εἶναι ἡ ἐπαύριον αὐτῆς».

Ποία εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεώς του;

249. Ἀπρόοπτον.

Κατὰ τί διαφέρει τὸ αὐτὶ ἀπὸ τοῦ πόδι;

ΤΡΙΠΕΡΙΑΣ

ΔΩΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΥΤΑΣ

Εἰς τὸν πρῶτον λόγῳ μίαις Πνευματικῆς
 Ἀσκήσεως δίδεται ἡ προσωπογραφία τοῦ Σο-
 λωμοῦ, εἰς τὸν δεύτερον τριῶν τοῦλάχιστον οἱ
 Μῦθοι καὶ Διάλογοι τοῦ κ. Δ. Γρ. Καμ-
 πούρογλου καὶ εἰς τὸν τρίτον ἀπάντων ἡ «Ἐ-
 βδομάς» ἐπὶ ἔτος δωρεάν.

ΛΥΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 91.

227. Ἄρκτος.—228. Ἀπὸ στόλος, ἀπόστο-
 λος.—229. Σκύρος, Κύρος.—230. Δάσος πνευ-
 κῶν.—231. 2 ἄρρηγα καὶ 6 θήλαα.—232. Ὁ Τι-
 θωνός, τὸν ἦποτον ἀνῆρπασε διὰ τὸ κάλλος του ἢ
 Ἦως, ἥτις καὶ κατώρθωσε νὰ τῷ χαρίσῃ οἱ
 θεοὶ τὴν ἀθανασία. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔλαβε σὺν
 αὐτῇ καὶ τὴν χάριν νὰ μείνῃ ἀγήρω, κατή-
 ντησεν εἰς τοιαύτην ἀσθένειαν ἕνεκα τῆς μεγά-
 λης ἡλικίας του, ὥστε λυπηθέντες αὐτὸν οἱ
 θεοὶ τὸν μετεμόρφωσαν εἰς τέττιγα.—233. Ὁ
 Διογίνης, μεταβαίνων ἀπὸ Σπάρτην εἰς Ἀθή-
 νας, ὑπῆντιετο τὴν διαφοράν τῶν δύο ἐκείνων
 πόλεων διὰ τῆς ἐν λόγῳ φράσεως.—234. Διότι
 οἱ ἦχοι τοῦ αὐλοῦ δὲν παράγονται ὡς αἱ τοῦ
 κωδωνοῦ, ἐκ τῶν δονήσεων τοῦ ἰδίου ὄργανου,
 ἀλλ' ἐκ τῶν δονήσεων τῆς ἐν τῷ αὐλοῦ στήλης
 τοῦ ἀέρος.—235. Ἡ Ἐβδόμας διδάσκει καὶ
 τέρπει.—236. Τὸν Φεβρουάριον.—237. Διότι
 εἶναι λάθος.

ΑΥΤΑΙ

Ἄθ η νῶ ν, αἱ δεσποινίδες Κρυσταλλία Χρ.,
 Τεῦθις, Πυθωνίκη, Β., Βέρβα, Π. Π., Μαρία
 Τ. Μωραίτου, καὶ οἱ κ.κ. Γεώργιος Α. Σεβα-
 στόπουλος, Ἄποικος, Γ. Π. Δημητρόπουλος,
 Γρ. Δ. Ξ., Πυγμαῖος, Ι. Ε. Ψαρᾶς, Σ. Α. Π.,
 Ἀκοθα καὶ Χ. Μάρης.—Πειραιῶς, οἱ κ.κ.
 Γιακουμάκης, Β. Ν. Παγκώστας, Σταμπίτας
 Ἰσθμίων, ὁ κ. Δ. Φάτιος καὶ Γαλαξίας.

Ἐς πρῶτον ἀποστείλαντες τὰς λύσεις τῶν
 ἐβραβεύθησαν ἢ δεσποινίδες Κρυσταλλία Χρ. καὶ
 Τεῦθις, καὶ οἱ κ.κ. Γεώργιος Α. Σεβαστόπου-
 λος, Ἄποικος, Γιακουμάκης καὶ Δ. Φάτιος.
 Παρακαλοῦνται δὲ ν' ἀποστείλωσι τινα ὅπως
 παραλάβῃ ἐκ τοῦ γραφείου τὰ ὑποθέντα δῶρα.

Τῶν προηγουμένων Πνευματικῶν Ἀσκήσεων
 λύσεις ἀπέστειλαν ἐκ Στυλίδος, ὁ κ. Σαλεπ-
 τῆς, ἐκ Κεραλληνίαις ὁ κ. Μ. Τραυλός,
 ἐκ Βραβίας ὁ κ. Ἀγαπ. Α. Α., ἐκ Γαλαξίου
 ὁ κ. Α. Π. Δ. καὶ ἐκ Σμύρνης ἡ κ. Πηνε-
 λόπη Π. Ἀνδρέου καὶ ὁ κ. Γ. Παπαδόπουλος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀξιότιμον κυρίαν Π. Α. Μεσολόγγιον.—κ.
 Μ. Α. Δ. Ἀργαστόλιον. Ἐλήθησαν σὰς εὐ-
 χριστοῦμεν.—κ. Α. Οἶκ. Σκύρον Ἐ. Κ. Ὁ-
 δηρόν. Αἱ παραγγελίαι σας ἐξετελέσθησαν εὐ-
 χριστοῦμεν.—κ. Α. Π. Π. Πάτρας.—κ. Ἰ. Π.
 Ἀστανίτην (Μεσσηνία). Σειραὶ δευτέρου ἔτους
 ἀπεστάλησαν—κ. Γρ. Α. Ἀργαστόλιον. Καλῶς.

ΤΥΠΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΑΔΕΣΑΝΟΡΗ ΚΑΙ ΑΔ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ